

Aportacions a l'estudi de brodats cinccentistes conservats al Museu Episcopal de Vic

Miquel MIRAMBELL i ABANCÓ*

Escola Superior de Conservació i Restauració de Béns Culturals de Catalunya

RESUM

Arran de la recerca endegada en diversos arxius de Catalunya sobre el brodat català del segle XVI i de les acaballes del segle XV, s'ha pogut establir l'autoria de dues capes pluvials, dos sobrecolls de dalmàtica i un escapulari de casulla conservats al Museu Episcopal de Vic, i que s'han adscrit als brodadors Vicenç Ermengol, Gabriel Maduixer, Benet Guasch i Joan Ferrer. El següent article analitza la trajectòria artística d'aquests brodadors –fins ara pràcticament desconeguts–, així com les diverses obres que van realitzar. També s'exposen les vicissituds de l'exercici d'aquesta professió a la Catalunya cinccentista i es publica un extens apèndix documental sobre aquest tema.

Paraules clau: Brodat, Catalunya, segles XV i XVI

ABSTRACT

Contributions to the study of 16th Century Embroideries preserved at the Museu Episcopal de Vic

As a result of a research on catalan embroidery at the end 15th and 16th century developed in several archives of Catalonia, the authorship of the pluvial copes, two amices or dalmatic collars and a chasuble scapular preserved in the Vic Episcopal Museum has been established. These pieces can be attributed to the embroiderers Vicenç Ermengol, Gabriel Maduixer, Benet Guasch and Joan Ferrer. The following article analyzes the artistic career of these embroiderers –practically unknown until now–, as well as the several works done by them. The characters of the exercise of this profession in Catalonia during the 16th century are also explained, and a documentary appendix on this subject is included.

Key words: Embroidery, Catalonia, 15th and 16th century

Introducció

L'estudi sistemàtic i rigorós del brodat català –i especialment dels brodats cinccentistes catalans– és encara una tasca pendent. Tot i l'existència d'algunes visions de conjunt generalistes i d'estudis monogràfics de determinades obres, sobretot medievals, es pot concloure que només ocasionalment els historiadors de l'art s'han interessat per aquest àmbit artístic.

El primer investigador a qui devem l'intent de començar a bastir els fonaments d'una història de l'art tèxtil català fou Mn. Josep Gudiol i Cunill al primer quart del segle xx. De fet, aquest historiador sempre va estar atent a l'estudi del que avui coneixem com a «arts decoratives», «arts aplicades», «arts de l'objecte» o «arts industrials» –per citar algunes de les diverses denominacions que, amb més o menys fortuna, s'han encunyat al llarg de la història per designar totes les manifestacions artístiques que s'escapen de l'aixopluc del paraigua de les «belles arts»– i en fou un dels seus principals impulsors a Catalunya. Això no obstant, els estudis pioners de Mn. Gudiol se centraren no tant en el brodat, sinó en la indumentària i la tapisseria,[1] així com en la catalogació de la rica col·lecció tèxtil conservada al Museu Episcopal de Vic.[2] Tot plegat el portà a realitzar una exhaustiva recerca arxivística que li va permetre aplegar una considerable quantitat de referències documentals sobre els principals brodadors catalans actius al bisbat de Vic, de la qual donà fe en diverses publicacions,[3] malgrat que la majoria de les seves notes romanen encara inèdites a l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic.

Després dels estudis pioners de Mn. Gudiol, caldrà esperar uns quants anys per trobar un interès renovat per la història de l'art tèxtil a Catalunya i, en menor mesura, pel brodat català. Així, d'una banda, en una publicació de l'any 1973 Agustí Duran i Sanpere abordà l'estudi dels brodats, els tapissos i la seda a la ciutat de Barcelona, especialment durant el període gòtic,[4] i, d'altra banda, l'any 1975 Santiago Alcolea Gil elaborà una breu monografia sobre les arts tèxtils dins de la col·lecció *Ars Hispaniae* i, per tant, dedicada a la història de l'art hispànic.[5]

A principis de la dècada següent, i més concretament l'any 1982, es publicà la primera edició d'una obra íntegrament dedicada a la història de les arts aplicades i industrials a Espanya i que ha esdevingut un referent en aquest camp artístic. El volum inclou un capítol dedicat al brodat espanyol a càrrec de M. Ángeles González Mena en el qual s'actualitzen i amplien les dades conegudes fins aleshores.[6]

Pel que fa al brodat català cinccentista, quatre anys més tard Joaquim Garriga féu una breu visió de síntesi del que es coneixia sobre el tema amb motiu de la publicació de la *Història de l'Art Català* a càrrec d'Edicions 62.[7]

Paral·lelament, durant aquesta mateixa dècada se celebraren tres exposicions d'art en les quals s'exhibiren diferents peces tèxtils que foren objecte d'estudis monogràfics, aportant noves dades i donant a conèixer la importància del brodat català del segle XVI i de la segona meitat del XV. La primera exposició –sobre art català renaixentista– fou organitzada per l'Ajuntament de Barcelona i va tenir lloc durant els mesos de febrer i març de 1983 a la Fundació Miró de Barcelona. Això no obstant, el catàleg no es publicà fins al 1986 i incorporà un apartat dedicat als teixits i als brodats, en el qual Miquel Àngel Alarcia i Rosa M. Martín i Ros catalogaren una capa pluvial, un faristol i dues casulles procedents de Barcelona i un tapís obrat per Joan Ferrer amb la representació de l'Assumpció de la Mare de Déu provinent de la seu de Girona.[8]

Més endavant, concretament el 23 de desembre de 1985 i fins al març de 1986 al Centre Cultural de la Caixa de Pensions a Barcelona se celebrà l'exposició *Thesaurus. L'art als Bisbats de Catalunya. 1000/1800*, el catàleg de la qual no recollí l'estudi de cap peça cinccentista brodada, però incorporava la catalogació de quatre tapisos de diverses procedències a càrrec de Francesc Miralles, i destacava un altre tapís obrat per Joan Ferrer per a la seu gironina amb la representació de la Pentecosta.[9]

La darrera exposició on s'exhibiren obres tèxtils brodades del segle XVI i de la segona meitat del XV fou *Millenium. Història i Art de l'Església Catalana*, celebrada a Barcelona entre maig i juny de 1989 a l'edifici de la Pia Almoina, al Saló del Tinell i a la Capella de Santa Àgata. El catàleg incorporà l'estudi de diverses peces cinccentistes, com ara dos tapisos i un frontal d'altar brodats provinents de la catedral de Tarragona i del Museu Diocesà de Tarragona, una casulla renaixentista amb brodats procedent de l'església parroquial de Casau a la Vall d'Aran i una altra casulla amb brodats a l'escapulari procedent de Roda d'Isàvena i conservada a l'aleshores Museu Diocesà de Lleida. Tanmateix, entre les obres del segle XV destacava l'estudi del magnífic frontal de Sant Jordi i del tern de la Germandat de Sant Jordi procedents del Palau de la Generalitat de Catalunya i atribuïts al brogador Antoni Sadurní.[10]

L'any 1997 Rosa M. Martín i Ros publicà un estudi monogràfic sobre indumentària a Catalunya des de l'edat mitjana fins al segle XX dedicant un breu apartat al període renaixentista en el marc d'una nova enciclopèdia sobre art català,[11] i dos anys després aparegueren uns extensos estudis panoràmics sobre les arts tèxtils a Espanya al llarg dels segles amb la voluntat d'esdevenir una nova obra de referència del sector, dels quals cal destacar el capítol de M. Ángeles González Mena sobre el brodat espanyol.[12]

Pel que fa al nostre àmbit concret d'investigació, cal ressenyar l'estudi elaborat per Rosa M. Martín i Ros amb motiu de l'edició de l'actual catàleg del Museu Episcopal de Vic l'any 2003, en què analitza la col·lecció de teixits i indumentària litúrgica d'aquesta institució, una de les més importants de Catalunya i que –com s'ha repetit en diverses ocasions– forma per

ella mateixa un museu dins del Museu. Rosa M. Martín cataloga algunes de les peces més rellevants datades entre els segles VIII i XVIII, i destaca l'anàlisi de la capa pluvial de sant Miquel Arcàngel (MEV 1312) de la qual ens ocuparem més endavant.[13]

Finalment, la darrera aportació sobre el tema es troba en el darrer volum de *L'art gòtic a Catalunya*, editat per Enciclopèdia Catalana i dedicat a les arts de l'objecte. En ell hi ha un estudi introductori sobre els brodats gòtics a càrrec novament de Rosa M. Martín, en què es detallen la tècnica, la clientela, els principals exemplars conservats i els brodadors catalans gòtics més destacats, fent especial atenció al brodat barceloní Antoni Sadurní, considerat el més important del segle XV. Tot seguit, aquesta mateixa autora realitza diferents estudis monogràfics de les peces de la segona meitat del segle XV més rellevants, de les quals podem destacar el ja esmentat frontal de Sant Jordi i el tern de la Germandat de Sant Jordi del Palau de la Generalitat de Catalunya atribuïts a Antoni Sadurní, el frontal de l'Epifania procedent del monestir de Sant Joan de les Abadesses conservat al Museu Episcopal de Vic (MEV 1949) i el frontal del cardenal Margarit conservat a la catedral de Girona i brodat a la dècada de 1470 segurament pel brodat de Perpinyà resident a Girona Antoni Guàrdia.[14]

Per acabar aquesta breu introducció historiogràfica, volem manifestar l'existència actual d'un interès creixent per donar a conèixer els fons tèxtils dels museus catalans, la qual cosa és una notícia excel·lent, malgrat que hi ha més tendència a estudiar els tapissos que els brodats,[15] segurament pel fet que els brodats es cusen i descusen fàcilment de les robes que els fan de suport, essent traslladats, reparats i modificats al llarg dels segles, i sovintegen els conjunts facticis. Per tant, es pot concloure que la tapisseria compta en general amb més estudis –i més sistemàtics– que els brodats. Així ho testimonia el primer article d'Enric Claudi Girbal de l'any 1888 sobre els tapissos de la seu de Girona obrats per Joan Ferrer –de qui parlarem tot seguit– o bé la monografia de Pere Batlle de l'any 1946 sobre els tapissos de la catedral de Tarragona. Recentment, Carmen Berlabé ha estudiat els tapissos conservats a la seu de Lleida.[16]

L'ofici de brodar a la Catalunya del cinc-cents

Els brodadors cincentistes catalans es formaren, com la resta de professions coetànies, en tallers familiars. Durant aquesta centúria –de fet, des del segle XV fins al XIX– els oficis estaven estructurats en tres categories laborals: aprenent, fadrí o jove, i mestre. Per poder ser mestre calia haver estat aprenent i després fadrí. Òbviament el mestre era l'amo del taller, contractava els encàrrecs, distribuïa la feina i cobrava. L'edat d'un aprenent, quan era acceptat en un taller, podia oscil·lar entre 12 i 18 anys, en funció de l'ofici, la localitat i el segle. El mestre li ensenyava l'ofici i li garantia allotjament, manutenció i, a vegades, vestit, calçat, assistència en cas de malaltia i un petit salari. L'aprenent, a canvi, havia de participar en la vida familiar amb unes obligacions semblants a les d'un criat. L'aprenentatge so-

lia durar entre 3 i 6 anys, i l'aprenent acostumava a passar directament a fadrí. A vegades, però, havia de superar una prova. Un cop l'aprenent havia esdevingut fadrí solia viure fora del taller i treballava per a un o més mestres, a canvi d'un salari. No era contractat mai per feines concretes, sinó per mesades. Per poder accedir a mestre s'havia d'aprovar l'examen de mestratge i no tots els fadrins ho aconseguien.[17] Finalment, una vegada assolida la categoria de mestre, a l'hora d'exercir la professió sovint feien societat amb altres col·legues per a un termini de temps determinat o bé per a l'execució d'una obra concreta.

Així, per exemple, el brodador barceloní Antoni Joan Papiol, nebot del també brodador Benet Guasch, es formà amb el seu oncle. Antoni Joan Papiol atorgà testament el 7 d'abril de 1543, i morí tot seguit. Era fill de Miquel Papiol, de la Selva del Camp de Tarragona, i en el moment de testar estava associat amb el brodador barceloní Àngel Garcia àlies Maduixer (vegeu el document 26 de l'apèndix documental). Aquest darrer brodador, al seu torn, era fill del mestre de cases barceloní Jaume Garcia, i malgrat que es desconeix exactament la causa per la qual emprava l'àlies «Maduixer», sens dubte rau en la seva vinculació laboral i/o familiar amb el també brodador Gabriel Maduixer, amb qui es degué formar. D'altra banda –i com veurem tot seguit– uns anys abans els esmentats Benet Guasch i Gabriel Maduixer ja s'havien associat. Gràcies a aquesta societat obraren el tern del bisbe de Vic Joan de Tormo, del qual es conserven dos sobrecolts de dalmàtica al Museu Episcopal de Vic.

Aquests tallers sembla que estaven formats bàsicament per homes. Malgrat que segurament comptaven amb presència femenina, les dones brodadores apareixen en comptades ocasions en la documentació d'arxiu, atesa la seva quasi nul·la projecció pública. Sembla, per tant, que l'ofici de brodar a Catalunya fou una labor essencialment masculina. En tot cas, les dones brodadores no practicaren l'ofici amb igualtat de condicions i reconeixement que els seus col·legues masculins. Entre les poques brodadores conegudes destaca Elisabet Fuster, una barcelonina documentada entre 1572 i 1583, que no va exercir l'ofici –almenys d'una forma oficial– fins que fou vídua i assumí el taller del seu difunt marit (vegeu document 36).

Pel que fa a la ciutat de Vic, hem localitzat la presència de dinou brodadors al llarg del segle XVI, entre els quals no s'ha trobat cap dona. De fet, els arxius vigatans només donen fe d'algunes costureres que, pel que sembla, només es limitaven a feines menors de reparació o manteniment de les vestimentes litúrgiques masculines.

Gairebé tots aquests dinou brodadors estan relacionats amb la capital osonenca per qüestions professionals, llevat del barceloní Joan Déu documentat el 6 de juny de 1542 quan l'abaixador Jeroni Sunyer de la vila de Puigcerdà el féu procurador, i Jordi Lobre –natural de Maseres del comtat d'Aux del regne de França– documentat el 20 de juliol de 1535 quan actuà de testimoni en el testament atorgat pel traginer vigatà Antoni Gallart.

Quant als altres disset, els brodadors localitzats són: Simó Petit (documentat entre 1491 i 1515), Vicenç Ermengol (documentat entre 1494 i 1521), Bernardí Giralt (documentat entre 1507 i 1513), els ja esmentats Gabriel Maduixer (documentat entre 1510 i 1521) i Benet Guasch (documentat entre 1510 i 1542), Francesc Ribalta (documentat l'any 1511), mestre Miquel (documentat l'any 1524), Gabriel Ferrando (documentat entre 1533 i 1548), Joan Robert (documentat entre 1538 i 1548), Alejo Gracián (documentat entre 1538 i 1539), l'anteriorment citat Àngel Garcia àlies Maduixer (documentat entre 1542 i 1545), Antoni Capell (documentat entre 1545 i 1548), Pedro Ladrón Maldonado (documentat entre 1546 i 1552), Antonio de Prado (documentat entre 1553 i 1554), el brodador i tapisser Joan Ferrer (documentat entre 1556 i 1577), Jaume Salís (documentat entre 1569 i 1577) i Francesc de Busto (documentat l'any 1577).

Sobre la procedència d'aquests brodadors, no n'hi ha cap de vigatà i només dos acabaren instal·lant-se a la capital d'Osona, concretament el granadí Pedro Ladrón Maldonado i el santboienc Jaume Salís, si bé a la segona meitat de segle. Pedro Ladrón Maldonado era fill de Jerónimo Maldonado, ciutadà de Ronda, es casà a Vic l'any 1551 amb Magdalena Vinyes, filla del paraire vigatà Tomàs Vinyes, i es quedà a viure a la capital osonenca. Jaume Salís, per la seva banda, ja consta a Vic des del 9 de setembre de 1569, ciutat on morí el 13 de gener de 1577.

Així, doncs, Vic no comptà amb un taller de brodadors estable ni a finals del segle xv ni durant la primera meitat del segle xvi. Una situació que contrasta amb la de la ciutat de Barcelona, on l'any 1497 hi havia almenys tres tallers de brodats: el d'un tal Geronelles i els dels ja esmentats Vicenç Ermengol i Antoni Sadurní.[18]

Sobre la posició social dels brodadors a la Catalunya del cinc-cents, tot i que no es pot arribar a conclusions categòriques per escassetat de dades i manca d'estudis sistemàtics, disposem d'alguns indicadors, com el dot que rebien a l'hora de casar-se. Els dots rebuts ens permeten concloure que els brodadors catalans sembla que gaudiren d'un estatus superior a d'altres oficis, com per exemple els pintors. Així, doncs, el testament de Benet Guasch atorgat el 2 de novembre de 1541 informa que va rebre com a dot 120 lliures barceloneses, a més de camises de llana i lli, braçalets i anells d'or (vegeu document 25). Pel que fa al seu nebot, Antoni Joan Papiol, el seu testament redactat el 7 d'abril de 1543 ens notifica que va rebre 160 lliures (vegeu document 26). L'any 1551, Pedro Ladrón Maldonado va rebre 100 lliures barceloneses i un llit de camp de ras de fusta de noguer amb la seva mitja màrfega, un matalàs, un travesser, un parell de llençols i una flassada de llana. A més, la seva sogra li féu donació de les dues parts dels béns i drets que tenia l'avi matern de la núvia a la vila de Sant Joan de les Abadesses. Per la seva banda, Jaume Salís va rebre 100 lliures, tal i com consta en el testament que atorgà l'any 1577.

No obstant això, qui destaca per sobre de tots ells és el brodador Àngel Garcia àlies Ma-duixer que va signar capítols matrimonials el 7 d'agost de 1544 amb la vigatana Anna Montserrat, filla del mercader Erasme Montserrat, rebent per dot una autèntica fortuna: 615 lliures barceloneses.[19]

Si comparem aquestes dades amb pintors coetanis del mateix àmbit geogràfic, Jaume Gener –casat a Vic dues vegades– va rebre només 60 lliures pel dot del primer matrimoni (1548) i 60 lliures i un cofre de joies pel segon matrimoni (1553). Un cas a part és el del pintor Pere Gascó que es va casar l'any 1527 i que no va rebre cap lliura, però se'n va anar a viure a casa dels sogres, els quals es comprometeren a mantenir, vestir i calçar el jove matrimoni.[20]

Estudi dels brodadors amb obra conservada al Museu Episcopal de Vic

1. Vicenç Ermengol (documentat entre 1494 i 1521)

Aquest brodador ciutadà de Barcelona el trobem documentat a Vic entre 1499 i 1510, on s'encarregà de la realització de peces molt notables. Malgrat que fins ara era pràcticament un desconegut per a la majoria dels estudiosos de l'art tardogòtic, cal recordar que és el cap d'un dels tres tallers de brodats documentats a Barcelona l'any 1497.

Així, doncs, el 16 de juliol de 1499 el capítol de la seu de Vic li comprà una casulla i dues dalmàtiques per 28 lliures barceloneses (vegeu document 1). Uns mesos més tard, concretament el 13 de desembre de 1499, contractà la realització de la capa d'or i seda del canonge Joan Fonollada. Segons el contracte la capa havia de ser de vellut blanc i havia de tenir les mateixes dimensions que la capa conservada a la sagristia de la catedral de Vic i que havia encarregat el ja difunt Nicolau d'Ornós. D'altra banda, l'havia de brodar prenent com a model una tovallola del monestir barceloní de Jonqueres que Vicenç Ermengol havia presentat com a mostra al capítol vigatà. Finalment, la fresadura havia de ser com la de la capa ja esmentada de Nicolau d'Ornós i havia de col·locar el seu senyal heràldic (una mata de fonoll) al fermall i al capelló. Ermengol es comprometé a acabar-la per Sant Pere vinent i a portar-la a la ciutat de Vic. El preu estipulat fou de 102 lliures barceloneses, de les quals cobrà 28 lliures i 15 sous el dia de la signatura del contracte (vegeu documents 2 i 4).[21]

Aquest mateix dia (13 de desembre de 1499) va rebre dos pagaments més. Per una banda, va cobrar 10 lliures barceloneses i 6 sous per uns fresos, senyals i flocadura fets per al pal·li del canonge Joan Cogolls (vegeu document 3), i per l'altra va rebre 10 lliures barceloneses com a bestreta de 20 lliures promeses pel capítol vigatà per fer la fresadura i faicó d'una altra capa de domàs blanc (vegeu document 5). Les 10 lliures restants les cobrà el 3 de juny de 1500, quan la capa fou lliurada al capítol (vegeu documents 6 i 7).

L'any següent, concretament l'1 de juliol de 1500, contractà la realització d'una segona capa d'or i de seda: la del canonge i paborde de la seu de Vic Sebastià Sala. Segons el contracte, la capa havia de ser de vellut verd i havia de prendre com a model la capa de mossèn Martí de Tanyà. A la part dreta hi havia d'obrar els sants Sebastià i Joan; a la part esquerra, les santes Magdalena i Bàrbara, i al capelló, sant Miquel. També havia de brodar el senyal heràldic (una sala d'argent sobre camper d'or) al fermall i al capelló. Finalment, l'havia de folrar amb tela verda de Constança i s'establiren 90 lliures barceloneses com a preu, de les quals en cobrà 50 en el moment de la signatura del contracte (vegeu document 8). El termini establert s'acomplí escrupolosament, perquè les capes dels canonges Sala i Martí de Tanyà foren portades de Barcelona a Vic el 25 de desembre de 1500, dia en què Ermengol aprofità per cobrar 3 lliures barceloneses, 6 sous i 6 diners per dinou brots d'or i de seda fets en una tovallola blanca (vegeu document 9).

Passats uns mesos, el 5 d'octubre de 1501 Vicenç Ermengol contractà la realització d'una tercera capa: la del canonge Nicolau de Campamar. Segons el contracte, la capa havia de ser de vellut blanc i s'havia de fer de les mateixes dimensions i característiques que la capa de vellut verd que el mateix Ermengol havia fet per al canonge Sebastià Sala. També hi havia de col·locar un senyal heràldic al pont de la capa i un altre al caputxó. Tanmateix aquesta capa havia de ser tres dits més gran pels costats que la del canonge Sala. Quant a la iconografia, havia de brodar l'Anunciació al capelló i Déu Omnipotent a sobre. A les fresadures hi havia de brodar –entre d'altres– els sants Cristòfol, Sebastià, Jaume, Maria Magdalena i Bàrbara. El brodador es comprometé a portar la capa a Vic i lliurar-la per la festivitat de la Mare de Déu d'agost de 1502. S'estipulà un preu de 108 lliures barceloneses pagadores de la següent manera: 50 lliures i 15 sous en el moment de signar el contracte, 10 lliures quan el brodador entregués la capa i la resta durant els dos anys següents (vegeu document 11).[22]

Tot i que Vicenç Ermengol reconegué haver rebut 50 lliures barceloneses i 15 sous el 5 d'octubre de 1501, cal assenyalar que gairebé un mes abans de la signatura del contracte –concretament el 6 de setembre de 1501– consta documentalment que el capítol vigatà li havia pagat 35 lliures i 15 sous (vegeu document 10). Això no obstant, és probable que es tracti d'un lapsus notarial a l'hora de redactar la data d'aquest rebut.

Finalment, uns vuit anys més tard, Vicenç Ermengol contractà la quarta capa per a un canonge vigatà: Pere Sauleda. El contracte, datat el 22 d'agost de 1509, especifica que la capa havia de ser de vellut verd i brodada, prenent com a model la capa del canonge Sebastià Sala, tant pel que fa al guarniment com al folrat. La capa havia de tenir una fresadura que ja havia estat feta i mostrada al canonge Sauleda, en què hi havia Déu Omnipotent al collar, els sants Pere, Tomàs i Bartomeu a la dreta, i els sants Pau, Andreu i Sebastià a l'esquerra. Al capelló hi havia de brodar la Mare de Déu amb l'infant als braços i al fermall, tres saules (senyal heràldic). Es fixà un termini de sis mesos, el bro-

dador s'encarregà de portar la capa a Vic des de Barcelona, s'establí un preu de 85 lliures barceloneses i el contracte fou cancel·lat el 25 d'octubre de 1510 (vegeu document 12).

D'altra banda –i gràcies a les informacions aplegades per Josep M. Madurell i custodiatdes a l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona–, se sap que Vicenç Ermengol també va confeccionar una casulla verda per al benefici de Sant Pacià de la seu de Barcelona (1494) i que va fer una fresadura per a una capa per a l'església de Guissona encarregada pel canonge Pere Planes (1509). També es va relacionar amb el mercader alemany Joan Conrat (1497) i va formar societat amb el brodatdor barceloní Simó Petit, amb qui realitzà diverses obres en col·laboració: una fresadura per a una casulla per a la confraria de teixidors de lli de Barcelona (1491), uns gonfarons per a la parròquia de Sant Miquel de Barcelona (1498), un pal·li brodat per al monestir de Jonqueres (1500) i uns ornaments per a l'església de Santa Maria del Pi de Barcelona (1515-1516).

2. Gabriel Maduixer (documentat entre 1510 i 1521)

Aquest brodatdor ciutadà de Barcelona va treballar per a la seu de Vic entre 1517 i 1520. Així, el 23 de desembre de 1517 cobrà 45 lliures barceloneses, 10 sous i 9 diners per haver reparat nou capes i pel material emprat per a l'execució d'aquesta feina (vegeu document 13). Aquest mateix dia es pagà a Mn. Jaume Caçador 1 ducat de la bestreta feta als brodatdors que havien reparat aquestes nou capes per a la seu de Vic, a més de 5 sous per una tovallola de combregar (vegeu document 14). Un d'aquests brodatdors és Gabriel Maduixer i l'altre, molt probablement, Benet Guasch, ja que poc després farien plegats el tern del bisbe de Vic Joan de Tormo, els primers pagaments del qual daten del 17 de novembre de 1518, quan el mercader Bernardí Busquets cobrà diverses quantitats per or, brocat i vellut verd per fer l'esmentat tern (vegeu document 16).

Els pagaments per obrar el tern continuaren l'any 1520, concretament el 22 d'agost (vegeu document 17), el 26 d'agost, quan Gabriel Maduixer va rebre 140 lliures barceloneses pels fresos i paraments de les vestimentes (vegeu document 18), i el 13 d'octubre, quan Maduixer va cobrar 52 lliures barceloneses i 9 sous (vegeu document 19).

A més d'aquesta obra –i a partir de les dades recollides per Josep M. Madurell i custodiatdes a l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona–, podem afegir que Gabriel Maduixer va confeccionar un drap per a la confraria de Sant Miquel dels forners i flequers de Barcelona (1521) i que, de nou, juntament amb Benet Guasch treballà per a l'església de Piera (1510-1512).

3. Benet Guasch (documentat entre 1510 i 1542)

A més del tern del bisbe Joan de Tormo, Benet Guasch realitzà altres feines en solitari per a la seu vigatana. Així, el 22 de gener de 1529 cobrà 39 lliures barceloneses per un fres d'or de la capa de mossèn Gabriel Cogolls (vegeu document 20), el 12 de desembre

de 1530 cobrà 10 ducats d'or per dues mantes per combregar i per un cobertor per a l'altar major de la seu de Vic (vegeu document 21) i, més endavant, el 5 de març de 1531 cobrà diverses quantitats per dues capes de combregar, una coberta de cuir per a l'altar major, cinc capes de tela negra i dues llanternes de ferro per combregar (vegeu document 22).

Uns mesos més tard, concretament el 28 de desembre de 1531, cobrà 57 lliures barceloneses i 10 sous per la capa de vellut negre de mossèn Collell, monjo major (vegeu document 23), i, finalment, el 16 de desembre de 1532 reconegué haver cobrat 45 lliures barceloneses per una casulla i dues dalmàtiques per al monestir de la Mare de Déu del Carme de Vic (vegeu document 24). Pel que sembla cap d'aquestes feines no ha sobreviscut fins als nostres dies.

Tot i que aquest brodador consta documentalment com a ciutadà de Barcelona, gràcies al testament que atorgà el 2 de novembre de 1541 sabem que era fill d'Andreu Guasch, pagès de la vila de la Selva del Camp de Tarragona i que en el moment de testar no tenia fills, ja que instituí com a hereva universal la seva esposa Àngela i, en cas de mort d'aquesta, el seu nebot Antoni Joan Papiol, també brodador. El testament es féu públic el 24 de gener de 1542, un cop difunt (vegeu document 25).

4. Joan Ferrer (documentat entre 1556 i 1577)

Aquest brodador i tapisser barceloní, documentat entre 1556 i 1577, treballà a Barcelona, Girona i Vic. Com a tapisser el trobem documentat per primera vegada a Barcelona el 15 de setembre de 1556 on contractà per 10 lliures barceloneses amb el donzell Joan Àngel Babau la manufactura d'un reboster amb les armes de Vilafranca i de Babau, semblant a quatre rebosters que el donzell tenia a casa seva i que no s'han conservat fins als nostres dies (vegeu document 29).

Més endavant, concretament el 26 de novembre de 1560, va contractar amb el capítol de la seu de Girona la realització d'un tapís amb el tema de l'Anunciació, de 14,5 pams d'alçària i 18,5 pams d'amplària, per decorar el cor de la catedral gironina. Joan Ferrer es va comprometre a executar-lo en un termini de quatre mesos i en el moment del contracte va rebre 20 ducats d'or. El segon pagament es produí l'1 de març de 1561, pel qual va rebre 10 ducats d'or més i, finalment, l'11 de juny de 1561 va rebre el que mancava fins a arribar a les 65 lliures barceloneses estipulades per la realització del tapís. Cal assenyalar que aquest tapís encara es conserva al tresor de la catedral de Girona i que Joan Ferrer es va traslladar a aquesta ciutat per fer-lo, atès que en el rebut de l'1 de març de 1561 és esmentat com a «*tapisserius Gerunde habitator*» i en el rebut final de l'11 de juny de 1561 se l'esmenta com a «*tapisserius Barchinone pro nunc Gerunde commorans*».

Aquest tapís de l'Anunciació va servir de model per fer sis tapissos més amb els goigs de la Mare de Déu i per un setè tapís del qual el contracte signat entre Joan Ferrer i el

capítol gironí el 18 de juny de 1561 no n'especifica el tema. Es pactaren quatre mesos de termini per a cada tapís a partir de l'entrega de la mostra i s'estipulà un preu de 57 sous barcelonesos per cada 3,5 pams de tapís; un preu que el capítol podia modificar si li semblava excessiu. Els cartrons per a la realització dels tapissos anaren a càrrec del tapisser i desconeixem qui en fou l'autor.

Actualment es conserven sis tapissos: l'Anunciació, l'Adoració dels Reis, l'Assumpció de Maria i la Pentecosta, al Tresor de la catedral gironina; la Resurrecció de Crist, a la capella de Santa Úrsula, i l'Ascensió, a la capella conventual de la reserva de l'Eucaristia de la catedral. Hi falta, doncs, el tapís de la Nativitat que, segons el contracte del 18 de juny de 1561, havia de tenir «dos papagays o altres animals, acontento de dit Rnt. Capítol, en los entorns del primer drap que farà, lo qual serà de la Nativitat». Tot i que no són unes peces massa reeixides, si les comparem amb models coetanis forans, es tracta d'unes obres cabdals per a l'estudi de la tapisseria catalana, ja que són els únics tapissos cinccentistes conservats a Catalunya fets per un tapisser autòcton.[23]

Pel que fa a la seva tasca com a brogador, Joan Ferrer treballà a Vic entre 1557 i 1561. Primer en la reparació d'antics brodats i després en l'execució de brodats nous. Així, el 26 de juny de 1557 cobrà 12 lliures barceloneses i 2 sous per reparar un tros de la capa d'en Pujol (vegeu document 30)[24] i poc després, el 8 d'agost de 1557, cobrà 13 lliures barceloneses i 18 sous per reparar un fres de la capa d'en Boada (vegeu document 31). Més endavant, el 6 d'octubre de 1557 cobrà 6 lliures i 10 sous per un fres d'una capa verda (vegeu document 32) i el 27 de novembre del mateix 1557 li pagaren 5 lliures més pel fres d'una altra capa verda (vegeu document 33).

Quant a obra nova, el 9 de desembre de 1557 contractà el fres de la casulla i paraments de dues dalmàtiques encarregats pel canonge vigatà Joan Sala. Segons el contracte, el fres de la casulla havia de tenir cinc compartiments (dos a davant i tres a darrere), d'or matisat i amb l'or espès tal com està el capelló de la capa nova del canonge Joan Prat, difunt. A les capelles hi havia de fer la Mare de Déu, sant Pere apòstol i sant Joan Evangelista al darrere, i sant Andreu apòstol i sant Joan Baptista al davant. El fres havia de ser de bon or fi i de bona seda, conforme a una mostra que havia donat Joan Ferrer amb la representació de sant Andreu.

Pel que fa als paraments de les dues dalmàtiques, havien de ser de vellut carmesí, amb unes vores de més d'un quart d'ample, brodades de fil d'or i segons una mostra facilitada pel canonge Sala. Al mig hi havia de fer un rotlle amb fulles, a l'interior del qual hi havia de brodar el senyal del canonge. Les mànigues de les dalmàtiques s'havien de decorar amb uns ramatges o motius a la romana de fil d'or. A les franges de les dalmàtiques hi havia d'haver unes manades de flors o espigues de fil d'or.

Joan Ferrer es comprometé a fer-ho ell mateix, de bon or fi i de bona i fina seda, i lliurar-ho la vigília de Tots Sants vinent a la ciutat de Vic. S'estipulà un preu de 110 lliures barceloneses, pagadores en tres terminis (vegeu document 34).

Uns anys després, concretament el 13 de gener de 1561, contractà el fres, el capelló i vint-i-cinc alzines brodades per a la capa processional del canonge Gabriel Alzines. La capa havia de ser de vellut blau cru i el fres havia de ser tan llarg com la capa de mossèn Joan Cogolls i d'un pam i quart d'amplària, conforme a una traça d'un fres que Joan Ferrer havia mostrat al canonge Alzines. El fres s'havia de brodar *al romano* i havia de tenir tres imatges a cada banda. En el fermall hi havia de fer dues alzines, com a senyal del canonge. El capelló s'havia de fer conforme a la traça mostrada per Joan Ferrer, amb la Mare de Déu, Jesús i sant Josep a una part, i santa Anna i sant Joaquim a l'altra. Al peu hi havia de fer un altre escut heràldic amb dues alzines i a la part superior del capelló hi havia de brodar la imatge de Déu.

S'estipulà un preu de 70 lliures barceloneses, de manera que el vellut i la tela anaren a càrrec del canonge Alzines, mentre que de les vetes se n'encarregà el brodador. Tanmateix, abans de cobrar la feina va haver de ser revisada pel sastre Jaume Bergadà. El 14 de juliol de 1561, Joan Ferrer reconegué que ja li havien pagat les 70 lliures promeses i que, a més, li donaren 4 lliures més per algunes alzines que havia fet de més (vegeu document 35).

Estudi de les obres

1. Capa pluvial MEV 1312

Com acabem de comentar, entre 1499 i 1510 Vicenç Ermengol va realitzar diverses capes per als canonges de la seu de Vic: les de Joan Fonolleda (1499-1500), Sebastià Sala (1500), Nicolau de Campamar (1501-1502) i Pere Sauleda (1509-1510). Sortosament hem pogut localitzar dues d'aquestes capes, si bé modificades, al Museu Episcopal de Vic.

La capa pluvial registrada amb el número d'inventari 1312 és una capa de vellut verd amb motius vegetals brodats amb fil d'or, i amb la fresadura, el fermall i el capelló brodats. La fresadura està formada per nou registres. Al central hi ha la Mare de Déu de bust amb l'Infant als braços i està flanquejada per vuit sants dempeus i sota un dosser arquitectònic: Magdalena, Cristòfol, Joan Evangelista i Bartomeu (a l'esquerra) i Jaume, Joan Baptista, Sebastià [fig. 2] i Bàrbara (a la dreta). Cal indicar, però, que les santes Bàrbara i Magdalena miren en direcció contrària a la resta dels sants del seu mateix cantó, per la qual cosa, molt probablement, no estan situades en el lateral que els correspon.

Pel que fa al capelló [fig. 1], hi ha brodat sant Miquel lluitant contra el diable, amb un senyal heràldic als seus peus. Es tracta d'una sala d'argent sobre camper d'or, corresponent al canonge vigatà Sebastià Sala que va contractar una capa a Vicenç Ermengol l'1 de juliol de 1500 (vegeu document 8). Aquest capelló pertany indiscutiblement a l'esmentada capa,

[fig. 1] Vicenç Ermengol i altres, *Capa pluvial*. MEV 1312. Detall del capelló

[fig. 2] Vicenç Ermengol i altres, *Capa pluvial*. MEV 1312. Detall: Sant Sebastià

però el fermall i el folre corresponen a una altra capa pluvial. En efecte, el contracte de l'1 de juliol de 1500 informa que el folre de la capa del canonge Sala havia de ser de tela verda de Constança, mentre que el folre de la capa MEV 1312 és blau. A més, en el fermall [fig. 3] hi havia d'haver l'escut heràldic del canonge Sala, i no un arbre sobre unes ones, com figura en la capa MEV 1312. Per tant, la capa fou folrada de nou i l'antic fermall fou substituït per un altre, segurament el de la capa del canonge Nicolau de Campamar, contractada el 5 d'octubre de 1501 per Vicenç Ermengol, l'escut heràldic del qual és un camp sobre el mar (vegeu document 11).

Consegüentment, la capa MEV 1312 és un conjunt factici format per una capa de vellut verd (segurament la capa del canonge Sebastià Sala), per un capelló (indiscutiblement pertanyent a la capa del canonge Sala) i per un fermall (segurament provinent de la capa del canonge Nicolau de Campamar). Pel que fa a la Mare de Déu i als vuit sants

[fig. 3] Vicenç Ermengol i altres, *Capa pluvial*. MEV 1312. Detall del fermall

[fig. 4] Vicenç Ermengol i altres, *Capa pluvial*. MEV 1429

brodats de la fresadura, almenys els sants pertanyen a un mateix conjunt, ja que els dossers i les decoracions del fons dels registres són coincidents. Així doncs –i atès que el brodat de la Mare de Déu amb l'Infant no pertany a la capa del canonge Campamar perquè en el con-

tracte del 5 d'octubre de 1501 s'indica que al capelló s'hi brodarà l'escena de l'Anunciació i a sobre «Déu lo pare ab uns raixs qui responguen demunt lo dit misteri de la Salutació»–, tot indica que la capa pluvial registrada amb el número d'inventari 1312 es tracta majoritàriament de la capa que Vicenç Ermengol contractà amb el canonge Sala l'1 de juliol de 1500 (capa, capelló i fresadura), però que en data incerta fou folrada de nou i se'n substituï el fermall pel de la capa del canonge Nicolau de Campamar.

[fig. 5] Vicenç Ermengol i altres, *Capa pluvial*. MEV 1429. Detall del fermall

[fig. 6] Vicenç Ermengol i altres, *Capa pluvial*. MEV 1429. Detall del capelló

2. Capa pluvial MEV 1429

El Museu Episcopal de Vic conserva una altra capa pluvial de vellut carmesí [fig. 4] amb ramatges brodats amb fil d'or, i amb fresadura, fermall [fig. 5] i capelló [fig. 6] també brodats. En el capelló hi ha la Mare de Déu asseguda amb l'Infant a la falda i sense cap senyal heràldic. En canvi, al fermall hi ha una arbreda (segurament una

sauleda). Quant a la fresadura hi ha la representació de Déu de bust, flanquejat per tres registres a cada banda: Sebastià [fig. 7], Andreu i Pau (a l'esquerra) i Bartomeu, Tomàs i Pere (a la dreta); tots dempeus i sota un dosser arquitectònic.

Aquests trets i la iconografia dels brodats coincideixen amb els descrits en el contracte de la capa concordada entre el canonge Pere Sauleda i el brodatador Vicenç Ermengol el 22 d'agost de 1509 (vegeu document 12), de manera que es pot afirmar amb tota seguretat que els brodats de la capa MEV 1429 corresponen als de la capa de l'esmentat canonge, els quals foren cosits a una altra capa pluvial, ja que l'actual és de vellut carmesí i la contractada per Pere Sauleda era verda. Es tracta, doncs, d'un altre conjunt factici.

3. Sobrecolls de dalmàtica del tern del bisbe Joan de Tormo (MEV 7734 i 7735)

Procedents de la catedral de Vic i registrats al catàleg del Museu Episcopal de Vic l'any 1924, aquesta institució conserva dos sobrecolls o collars de dalmàtica de vellut verd amb uns motius vegetals estilitzats brodats amb fil d'or i entrellaçats a l'entorn de dos escuts heràldics. En un escut hi ha les claus de sant Pere, símbol de la seu de Vic (MEV 7734) [fig. 8], mentre que en l'altre hi ha l'escut del bisbe Joan de Tormo (MEV 7735) [fig. 9].

Es tracta dels únics vestigis que romanen de l'antic tern del bisbe Joan de Tormo realitzat pels brodatadors Gabriel Maduixer i Benet Guasch, l'autoria dels quals s'ha pogut establir gràcies a diversos rebuts, datats entre el 17 de novembre de 1518 i el 13 d'octubre de 1520 (vegeu documents 16-19).

[fig. 7] Vicenç Ermengol i altres, *Capa pluvial*. MEV 1429. Detall: Sant Sebastià

[fig. 8] Gabriel Maduixer i Benet Guasch, *sobrecoll*. MEV 7734

[fig. 9] Gabriel Maduixer i Benet Guasch, *sobrecoll*. MEV 7735

[fig. 10] Taller de Joan Ferrer, *casulla*. MEV 1311. Detall: anvers de l'escapulari

[fig. 11] Taller de Joan Ferrer, *casulla*. MEV 1311. Detall: revers de l'escapulari

4. Escapulari de la casulla del canonge Joan Sala (MEV 1311)

El Museu Episcopal de Vic conserva una casulla florejada (MEV 1311) i un cobrecalze (MEV 2060) d'un mateix conjunt, provinent de la catedral de Vic, el teixit del qual és del segle XVIII. Això no obstant, la casulla té un escapulari de mitjan segle XVI executat amb punt de tapís.

Aquest escapulari està decorat a l'anvers [fig. 10] amb les figures del Pare Etern (de bust) i dels sants Andreu i Joan Baptista [fig. 12] (ambdós dempeus i sota arcs de mig punt); mentre que al revers [fig. 11] hi ha la Mare de Déu, sant Pere i sant Joan Evangelista [fig. 13] (també dempeus i sota arcs de mig punt). A partir d'aquesta iconografia i de les característiques tècniques de l'escapulari (punt de tapís) ha estat fàcil establir la seva autoria. Es tracta del tapisser i brodador barceloní Joan Ferrer, el qual va contractar el 9 de desembre de 1557 l'escapulari d'una casulla i els paraments

[fig. 12] Taller de Joan Ferrer, *casulla*. MEV 1311. Detall: Sant Joan Baptista

de dues dalmàtiques al canonge vigatà Joan Sala (vegeu document 34). Els paraments de les dalmàtiques no s'han pogut localitzar, però l'escapulari encarregat pel canonge Joan Sala fou reaprofitat i cosit en una casulla del segle XVIII, que constitueix un altre conjunt factici.

Cal assenyalar que, malgrat que en el contracte no se cita la representació del Pare Etern de l'anvers de l'escapulari, no s'ha de dubtar de la seva pertinença al conjunt, ja que està executat amb punt de tapís i presenta les mateixes característiques formals que el sant Pere del revers i el sant Joan Baptista de l'anvers.

La localització d'aquest escapulari és molt rellevant ja que entre 1561 i 1564 Joan Ferrer es traslladà a Girona per realitzar vuit tapissos per a la seu d'aquesta ciutat, dels quals encara se'n conserven sis [figs 14-19]. Aquesta troballa permetrà aprofundir en la carrera artística d'aquest tapisser i brodatador.

Cloenda

L'estudi dels brodats és una tasca certament complexa perquè sovintegen els conjunts facticis (per exemple les capes pluvials MEV 1312 i MEV 1429, així com la casulla MEV 1311) i perquè les traces o models eren realitzats per pintors, de manera que si un taller no treballava sempre amb el mateix artista, el resultat plàstic era molt diferent. Això explica les desigualtats estilístiques que s'observen sovint en obres que han estat executades en un mateix obrador. D'altra banda, l'estudi formal de les peces també es pot veure afectat per la llarga pervivència del gòtic a Catalunya fins

[fig. 13] Taller de Joan Ferrer, *casulla*. MEV 1311. Detall: Sant Joan Evangelista

[fig. 14] Taller de Joan Ferrer, *tapís de l'Adoració dels Reis Mags*. Detall

[fig. 15] Taller de Joan Ferrer, *tapís de la Resurrecció*. Detall

[fig. 16] Taller de Joan Ferrer, *tapís de l'Ascensió de Crist*.
Detall

[fig. 17] Taller de Joan Ferrer, *tapís de la Pentecosta*. Detall

ben entrat el segle XVI. De fet, si analitzem els brodats estudiats es pot concloure que els de principis de segle són plenament gòtics (les capes contractades per Vicenç Ermengol), i que els realitzats per Joan Ferrer per a la casulla del canonge Joan Sala a mitjan segle XVI encara mostren una concepció gotitzant, ja que les figures no es representen de bust ni s'emmarquen dins de medallons, com s'acostuma a fer en els brodats renaixentistes de la segona meitat de la centúria.

Finalment, volem recordar que fins ara l'únic brodador del període gòtic a qui s'havia atribuït obra conservada era Antoni Sadurní (a qui s'adjudica el frontal de la capella de Sant Jordi i el tern de la Germandat de Sant Jordi del Palau de la Generalitat de Catalunya sense proves documentals concloents, encara que versemblants). A partir d'ara Vicenç Ermengol, Gabriel Maduixer, Benet Guasch i Joan Ferrer amplien la llista de brodadors tardogòtics i del segle XVI que compten amb obra conservada i, no només atribuïda, també documentada. Confiam que aquest article engresqui altres historiadors a aprofundir en la història del brodat català.

[fig. 18] Taller de Joan Ferrer, *tapís de l'Assumpció de la Mare de Déu*. Detall

[fig. 19] Taller de Joan Ferrer, *tapís de l'Anunciació*

Apèndix documental

I

1499, juliol, 16, [Vic]

Vicenç Ermengol, brodador de Barcelona, cobra 28 lliures barceloneses per una casulla i dues dalmàtiques.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes* II, s.f.

Ítem, dimarts a xvi de juliol any lxxxx nou, de voluntat de l'honorable capítol foren comprades del senyer en Vicenç Ermengol, brodador de Barchinona, una casulla e dos dalmàtiques ab ses estoles, maniples e colars, brocat, camis, per preu tot de xxviii lliures barchinoneses, les quals li foren per nosaltres clavés de present donades de comptans, segons consta per alberà assí dejús de mà sua stant.

Yo, Visens Ermengol, brodador, atorch aver rebut de comtants la demunt dita cantitat per los dits vestiments. Dich xxviii lliures dit dia e any demunt dit. Fas de mà mia.

2

1499, desembre, 13, Vic

Vicenç Ermengol, brodador de Barcelona, contracta la realització de la capa de Joan Fonolleda, canonge de la seu de Vic.

AEV, ACF-3332A, Bernat Prat, notari, anys 1484-1503, *Capítols matrimonials i concòrdies*, f. 458r, 458v i 500.

En nom de Déu.

Sobre la capa de or e de seda fahedora per lo honorable mossèn Joan Fonolleda, canonge de la Seu de Vich, a mossèn sant Pere e a la sglésia de Vich.

Entre lo dit honorable mossèn Joan Fonolleda, de una part, e lo venerable en Vicens Ermangoll, brodador de la ciutat de Barchinona, de part altre, és stada feta, inhida, fermada e jurada la capitulació següent.

E primerament, lo dit Vicens Ermangol promet e jura fer e fabricar al dit mossèn Joan Fonolleda una capa de velut blanch, tant gran e ampla com és la capa qui és en la sacrestia de la Seu de Vich feta per mossèn Nicolau d'Ornós, quondam, e obrar aquella de aquella mostra d'or e en la forma e manera qu'ell ha obrada e feta una tovallola en lo monastir de Jonqueres de Barchinona qui és de velut carmesí e de la qual ha feta ocular hostensió en lo plen capítol de Vich, e fer la fresadura de aquella com és feta la dita capa de mossèn Ornós ab aquell farciment e ymages e istòria que és feta en aquella, axí de or com de seda, e fer en aquell dos senyals, ço és una mata de fonoll en lo pont e al devant de la dita capa, e

en lo caputxó de aquella altre semblant senyal. Promet acabar la dita capa de aquí a la festa de sant Pere de juny primer vinent e portar aquella en la ciutat de Vich, e donar e lliurar aquella al dit honorable capítol.

Ítem, lo dit mossèn Joan Fonolleda promet e jura donar e pagar al dit mestra Vicens Ermangoll per fabricació de la dita capa, velut, or, seda e totes coses necessàries cent e dues lliures barchinoneses. Les quals lli promet pagar en aquesta manera, ço és que lli cessionarà e consignarà, axí com de present lli cessiona e consigna, aquell arrendament a ell fet a quatre anys de les rendes del beniffet de sant Martí instituït en la seu de Vich per don Gastó de Miranda de les rendes del dit beneffici qui suman per any XVIII lliures, x sous començadors al primer dia del mes de maig primer vinent, segons apar del dit arrendament per carta presa per lo discret en Pere Joan Franch, notari públic de Vich, a vi de maig pus proppassat. Axí que lo dit Vicens Ermangol puxa demanar haver e rebre les dites XVIII lliures, x sous en cascú dels dits quatre anys e fermar-na àpoques e albarans e totes coses que ell poria fer ans dels presents capítols, ab evicció que, si lo dit mestre Vicens Ermangol que feta la requesta per lo dit Ermangol als procuradors de la elmoyna o a l'arrendador del forn o en Pere Andreu Planes qui fa III lliures, x sous cascun anys dins deu dies no pagaven, que lo dit mossèn Joan Fonolleda, en tal cars les lli hage a pagar. E la dita consignació lli fa ab totes clàusules necessàries. E la resta, fins a compliment de les dites cent e dues lliures, lli promet pagar e donar de continent ell haurà acabada la dita capa e portada aquella, lliurada e mesa en mans del dit honorable capítol.

E totes les dites coses prometen les dites parts, la una a l'altre endessemps, attendre e complir, tenir e servir sots pena de cent lliures. De la qual pena, en cas que fos comesa, sia gonyada per meytat a la part obedient. E los presents capítols servir volent e per l'altra meytat a la cort distringent. E la qual pena comesa, o no pagada, o no, o graciosament remesa, volen les dites parts ésser tengudas y obligadas a les coses per ells promeses. Obligant-ne tots llurs béns mobles e immobles, haguts e havedors. Ab totes clàusules e renunciacions necessàries. A les quals coses, totes e sengles, demunt dites consentint lo discret mossèn Pere Molins, prevera beneficiat del dit beneffici de sanct Martí, e promet e jura contra aquells no fer o venir per neguna via, causa o rahó.

E volen les dites parts que dells presents capítols e de cascú de aquells sien fetes tantes cartes com per dites parts ne seran demanades, substància en res no mudada per lo notari de aquells.

Die veneris XIII mensis decembris, anno a Nativitate Domini M^o CCCC^o LXXXVIII°.

Presentibus testibus: honorabili Jacobo de Fontarnau, canonico, et Jacobo Domenech, presbitero beneficiato sedis Vicensis.

Ffuerunt firmata et iurata predicta capitula et omnia et singula in eis contenta per dictos honorabilem Joannem Fonolleda, canonicum, et Vincencium Ermangol et Petrum Molins, presbiterum beneficiatum dicti benefiici.

Ego, Vincencius Ermangol, brodator civis Barchinone predictus, confiteor et recognosco vobis honorabilibus dominis de capitulo ecclesie Vicensis quod teneo pro vobis in comanda xxviii libras et quindecim solidos barchinonenses quas a vobis habui et recepi in presentia notarii et testium infrascriptorum causa faciendi et fabricandi quandam capam cericam quam honorabile Joannes Fonolleda, canonicus Vicensis, proposuit facere et dare beato Petro et ecclesie Vicensis modis et formis in capitulacione inter me et dictum honorabilem Joannem Fonolleda inhita contentis. Et ideo renunciando *et cetera* promitto fabricare dictam capam et illam vobis et dicto capitulo tradere huic ad festum Sancti Petri mensis iunii ecclesie Vicensis. Sine questione et dilacione *et cetera*. Restituam omnis missiones *et cetera*. Super quibus *et cetera*. Et ut de dictis xxviii libras, xv solidos vobis cauciis sit dono fideiussorem venerabilem Jacobum Cudina, mercatorem civem Vicensis. Qui, mecum et sine me, teneatur vobis de predictis xxviii libras, xv solidos. Ad hec ego, dictus fideiussor, acceptans et renuncians *et cetera*. Promitto teneri in predictis *et cetera*. Et pro his obligans utque naturam insolitum *et cetera*. Renuncians beneficio novarum constitutionum *et cetera*. Et omnibus spaciis *et cetera*. Et omnibus feciis *et cetera*. Et omni guidatico *et cetera*. Et omni firme iuris *et cetera*. Et propio foro *et cetera*. Et submitimus *et cetera* iuramus *et cetera*.

Testes: discretus Jacobus Domenech, presbiterus beneficiatus Sedis, et Joannes Ffranciscus Franch, scriptor Vicensis.

3

[1499, desembre, 13, Vic]

Vicenç Ermengol, brodador de Barcelona, cobra 10 lliures barceloneses i 6 sous per uns fresos, senyals i flocadura feta al pal·li de mossèn Joan Cogolls.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, Llibre de les capes 11, s.f.

Dit dia e any.

Foren donades al sènyer en Vicens Ermangol, brodador de Barchinona, deu liures e sis sous per uns fresos, senyals e flocadura feta al pal·li de mossèn Joan Cogolls, olim canonige. Diem x lliures, vi sous.

E rebut yo, Visens Ermengol brodador, la demunt dita cantitat per dita rahó. Dia e any demunt dit.

4

[1499, desembre, 13, Vic]

Vicenç Ermengol, brodador de Barcelona, cobra 28 lliures barceloneses i 15 sous per la fàbrica de la capa de mossèn Joan Fonolleda.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Dia e any demunt dit.

Nosaltres clavés de voluntat del magnífich capítol prestam o convenam al predit sènyer en Vicens Ermangol, brodador, xxviii lliures, xv sous per fàbrica de la capa fa dit brodador a l'honorable mossèn Joan Fonolleda, canonge, segons largament és contengut en un acte fet per lo sènyer en Bernat Prat, notari, dia e any demunt dit. Diem xxviii lliures, xv sous.

5

[1499, desembre, 13, Vic]

Vicenç Ermengol, brodador de Barcelona, cobra 10 lliures barceloneses com a bestreta de les 20 lliures promeses per la fresadura i faïçó d'una capa de domàs blanc.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Dia e any demunt dit.

Nosaltres clavés de aquelles xx lliures qui lo honorable capítol ha promeses al predit Ermangol, brodador, per una fresadura e fayçó d'una capa de domàs blanch, li havem bestretes deu lliures. Diem x lliures.

E rebut jo, dit demunt dit Ermengol, les dites deu liures per dita rahó any e dia demunt dit.

6

1500, juny, 3, [Vic]

Vicenç Ermengol, brodador de Barcelona, cobra les 10 lliures barceloneses que faltaven per la fresadura i faïçó d'una capa de domàs blanc.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Ítem, a iii de juny any D donam al predit Vicenç Ermangol, brodador, per a compliment de la demunt dita capa de domàs blanch deu lliures. Diem x lliures.

7

[1500, juny, 3, Vic]

El brodador [Vicenç Ermengol] cobra 15 lliures barceloneses, 3 sous i 4 diners per material i diverses feïnes. D'altra banda, el traginer Comella cobra 7 sous i 6 diners pel transport de vestiments fets pel brodador.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Ítem, posam en despesa quinze liures, III sous, IIII diners per un senyal d'or fet en una tovallola de domàs blanch, per tela per una casulla e dos dalmàtiques, per la predita capa blancha e tovallola, per or, sede, per flocadures per dites dalmàtiques e tovallola. Les quals coses qui en suman les dites xv lliures, III sous, IIII diners, segons consta en un compte donat per dit brodador e afegit en la cuberta de aquest libre. De les quals quantitats e encara de quant ha fet per aquesta cosa, ha fermada àpocha en poder d'en Pere Franch die e any demunt dit.

Ítem, fem despesa de VII sous, VI diners donats a n'en Comella, traginer, per ports dels predits vestiments e capa. E après per tornar-los per a vendre ensemps ab les capes de mossèn Ornós, e demunt com a per a mostre per les capes fan mossèn Sala e mossèn Fonolleda.

Jo, Jaume Domènech, prevere, atorch que dit Comela ha rebude dita quantitat. Per ço, de ma mia, fas lo present de voluntat de dit Comele. Die e any desús dit.

8

1500, juliol, 1, Vic

Vicenç Ermengol, brodador de Barcelona, contracta la realització d'una capa per a Sebastià Sala, canonge i paborde de la seu de Vic.

AEV, ACF-3332A, Bernat Prat, notari, f. 456r i 456v.

Ed.: M. Mirambell Abancó, *L'ofici de brodar a la Catalunya del segle XVI...* (en premsa).

En nom de Déu.

Sobre la capa d'or e de seda donadora per lo magnífich mossèn Sabastià Sala, canonge e pebordre de la Seu de Vich, a mossènyer sant Pere e a la sglésia de Vich.

E per fer e fabricar aquella entre lo dit mossèn Sabastià Sala, d'una part, e lo venerable en Vicens Ermangol, brodador, ciutedà de Barchinona, de part altre, són estats, fets, inhits, concordats, fermats e jurats los capitols següents.

E primerament, lo dit Vicens Ermangol promet e jura que d'aquí a la festa de Nadal primer vinent donarà e farà aportar en la present ciutat una capa de vellut vert tal semblant o millor com és la capa feta a mossènyer sant Pere per mícer Martí de Tanià. E axí complida, brodada d'or, ab fresadures e altres obres, com és la dita capa, e de bon or e bones sedes. E al devant, a la part dreta, obrarà sant Sabastià e sant Joan, e a la part squerra sancta Magdalena e sancta Bàrbara. E en lo pontet obrarà lo seu senyal de Sala, ço és, lo camper tot d'or e la sala d'argent. E altre semblant senyal en lo caputxó de dita capa. E en lo caputxó sant

Miquel. E dita capa acabarà complidament de totes coses axí bé com és la dita capa de mícer Tanià, la qual lli és stada comunicada per mostra. E folrada de tela verda de Costança.

E totes les dites coses promet fer e complir lo dit mestre Vicens Ermangol a ses pròpies messions e despeses e dins lo dit temps.

Ítem, lo dit mossèn Sabastià Sala promet e jura donar e pagar al dit mestre Vicens Ermangol per la dita capa norante lliures barchinoneses. Ço és, ara de present sinquante lliures. E les restants quorante lliures dins dos jorns après que per lo dit mestre Vicens Ermengol serà acabada dita capa e aportada e lliurada al dit mossèn Sabastià Sala, e per ell dit mossèn Sabastià Sala acceptada e rebuda. La qual hage ésser vista e regoneguda per dues personas expertes si serà axí acabada complidament com és la capa de mossèn Tanià, abans que puga ésser per lo dit mossèn Sala rebuda.

E les dites coses, totes e sengles, prometen e juren les dites parts. Ço és la una a l'altre e endessemps axí, e per la forma e manera que demunt per la una a la altre, e endessemps, són promeses. E sots pena de cent lliures en les quals dites parts volen madir e caure passats dos dies après que la una part de la altre seria requesta e aquella no compliria lo promès, e atquisides e gonyades dites cent lliures en aquella part qui's trobaria obedient e servaria los presents capítols. La qual pena comesa, o no pagada, o no, o graciosament remesa, volen dites parts ésser obligades en complir e servir les coses per elles demunt promeses, obligants-ne tots e sengles béns e drets llurs, mobles e immobles, haguts e havadors, ab aquelles renunciacions, axí de for com altres submissions, clàusules e cauteles necessàries e oportunes a coneguda del notari dels presents capítols. E lo dit mestre Vicens Armengol per major seguretat de dit mossèn Sala ne dóna per fermaça lo venerable n'Anthoni Vila, mercader, ciutedà de Vich, qui ab ell e sens ell, sia tengut a les dites coses per ell promeses. E lo dit Anthoni Vila, acceptant de bon grat lo càrrech de dita fermaça e renunciant a la ley dient que primer sia convengut lo principal que la fermaça, promet ésser obligat en les dites coses ab totes clàusules e renunciacions necessàries.

E volen les dites parts que dels presents capítols sien fetes e ordonades, e a quascuna de dites parts liurades, tantes cartes com per dites parts seran demanades per lo notari de aquells, substància en res no mudada.

Die mercurii prima mensis julii, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo.

Presentibus testibus: honorabile Nicolao de Campamar et Honofrio Santmartí, canonicis Sedis Vicensis.

Ffuerunt firmata et jurata predicta capitula et omnia et singula in eis contenta per dictos honorabilem Sabastianum Sala et Vincencium Armengol, principales, et Anthonium de

Villa, fidejussorem, et promiserunt et jurarunt ea et contenta in eis attendere et complere sub obligacione.

Et dictus Vincencius Ermengol fecit apocam dicto domino Sabastiano Sala de dictis quinquaginta libris.

Testes vocati firme et juramento dicti fidejussori qui predicta firmavit et juravit Vici, die et anno predictis, sunt: magister Jacobus Rovira, in medicina doctor, et Laurencius Egidius Sola, parator vicensi.

9

1500, desembre, 25, [Vic]

Vicenç Ermengol, brodador de Barcelona, cobra 3 lliures barceloneses, 6 sous i 6 diners per 19 brots d'or i seda fets en una tovallola blanca. També es paguen 6 sous pel transport de Barcelona a Vic de les capes de mossèn Sala i mossèn Martí de Tanyà.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes* II, s.f.

Divendres que teníem xxv de desembre any D e hu.

Pegam al senyer n'Ermangol, brodador, per xviii^o brots d'or e de sede fets en una tovallola blanca a rahó de iii sous, vi diners quiscun brot qui sumen per tot iii lliures, vi sous, vi diners.

Jo, Visens Armengol, brodedor de contant de dita cantitat, escric de mà mia.

Posam en despeza vi sous per los ports foren fets a Barchinona per les capes anaren e tornaren de mossèn Sala e misser Martí de Tanyà.

10

1501, setembre, 6, [Vic]

Vicenç Ermengol, brodador de Barcelona, cobra 35 lliures barceloneses i 15 sous per la fabricació de la capa de Nicolau de Campamar.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes* II, s.f.

Vuy que tenim vi de setembre any D e hu.

Nosaltres clavés de voluntat de l'honorable capítol prestam e acomenam al senyer en Vicenç Ermangol, brodador, trenta e sinc liures e xv sous barchinonesos per fabrica de la capa fas yo, Nicolau de Campamar, segons és contengut largament en la capitulació feta en poder d'en Bernat Prat, notari, fermada a v del present any a la qual nos remetem fent-ne assí exida. Diem xxxv lliures, xv sous.

II

1501, octubre, 5, Vic

Vicenç Ermengol, brodadador de Barcelona, contracta la realització de la capa de Nicolau de Campamar, canonge de la seu de Vic.

AEV, ACF-3332A, Bernat Prat, notari, f. 457r, 457v i 501r.

Ed.: M. Mirambell Abancó, *L'ofici de brodar a la Catalunya del segle XVI...* (en premsa).

En nom de Déu.

Sobre la capa d'or e seda faedora per lo honorable mossèn Nicolau Campamar, canonge de la Seu de Vich, a mossènyer sant Pere a la sglésia de Vich.

Entre lo dit honorable mossèn Nicolau Campamar, de una part, e lo venerable en Vicens Ermangol, brodadador de la ciutat de Barchinona, de part altre, és stada feta, inhida, fermada e jurada la capitulació següent.

E primerament, lo dit Vicens Ermangol promet e jura fer e fabricar al dit mossèn Nicolau de Campamar una capa de vellut blanch, tant gran e ampla com és la capa de l'honorable mossèn Sabastià Sala que ha obrada lo dit Vicens Ermangol e és de vellut vert e és en la sagristia de la Seu de Vich, e obrar aquella en la forma e manera que és obrada la dita capa ab aquell farciment e ymages que és feta aquella, axí de or com de seda. E fer en aquella dos senyals de les sues armes en lo pont de dita capa, hu e al devant de la dita capa, e en lo caputxó de aquella altre semblant senyal, però que dita capa sia als costats III dits pus complida que la del dit mossèn Sala. E que en lo caputxó de dita capa farà la salutació de la Verge Maria e sobre lo dit caputxó Déu lo pare ab uns raixs qui responguen demunt lo dit misteri de la salutació. E en les fresadures farà les ymages de sant Christòfol, de sant Sabastià e de sant Jaume, e de sancta Maria Magdalena e de sancta Bàrbara, les altres ymages stiguen a àrbitre del dit Vicens Ermangol. E promet acabar la dita capa bé e complidament, e portar en la ciutat de Vich e aquella liurar a l'honorable capítol d'equí la vigília de Nostra Dona d'agost primer vinent.

Ítem, lo dit honorable mossèn Nicolau de Campamar promet e jura donar e pagar al dit mestre Vicens Armangol per fabricació de la dita capa, vellut, or, seda e totes coses necessàries cent e vuyt lliures barchinoneses, les quals lli promet pagar en aquesta manera, ço és ara de present que lo dit honorable capítol li farà comanda de sinquante lliures, quinze sous. E com lo dit mestre Ermengol liurarà la capa acabada al dit honorable capítol, lli donarà deu lliures. E lo restant lli pagarà dins dos anys après venidors.

E totes les demunt dites coses prometen les dites parts, ço és la una a la altre e endessemps, attendre e complir, tenir e observar, sots pena de cent lliures. De la qual pena, en cars que fos comesa e que fos tantes voltes com seria contrafet o diferit comesa, sia gonyada per la

meytat a la part obedient. E los presents capítols servir volent e per l'altre meytat a la cort distringent o en aquella cort a on se hauria recors per la exemció. La qual pena comesa, o no pagada, o no, o graciosament remesa, volen les dites parts ésser tengudes e obligades a les coses per les dites parts endessemps promeses. E noresmenys lo dit mestre Vicens Ermangol per major caució axí de les 1 lliures, xv sous a ell per lo capítol comenadores com de fabricació de dita capa, ne dóna per fermança lo venerable n'Anthoni Vila, mercader, ciutedà de Vich, qui ab ell e sens ell sia tengut e obligat en les dites coses per ell demunt promeses. E lo dit venerable n'Anthoni Vila, present e acceptant la dita fermança e renunciant a aqualsevol ley o dret dient que primer sia convengut lo principal que la fermança, convé e promet que ab ell e sens ell, serà tingut e obligat en les dites coses. Obligants-ne dites parts e fermança, ço és la una part a l'altre e endessemps, e a la cort per la dita pena, tots e sengles béns e drets llurs e de quascú d'ells a cabal e per lo tot, haguts e havedors, mobles e immobles, ab totes clàusules e renunciacions necessàries e oportunes.

E volen les dites parts que dels presents capítolls e de cascú d'ells, sien fetes e liurades a dites parts e a quascuna de elles tantes cartes com per elles ne seran demanades per lo notari de aquells, substància en res no mudada.

Die martis V mensis octobris, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo primo.

Presentibus testibus: Petro Folchs, clerico beneficiato Sedis, et Gabriele Prat, paratore cive Vicensis.

Ffuerunt firmata et jurata predicta capitula et in eis contenta per dictos honorabilem Nicolaum de Campamar, canonicum, Vincencium Armangol et Antonium Vila, fideiussorem

Ego, Vincencius Ermangol, brodator civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabilibus dominis de capitulo ecclesie Vicensis quod habui et recepi a vobis et teneo in comanda quinquaginta libras et quindecim solidos causa faciendi et fabricandi quandam capam cericam quam honorabile Nicolaus de Campamar, canonicus Vicensis, proposuit facere et dare beato Petro et ecclesie Vicensis modis et formis in capitulacione inter me et dictum honorabilem Nicolam de Campamar inhita contentis. Et ideo renunciando promitto dictam capam fabricare et illam vobis et dicto honorabile capitulo apportare et tradere huic ad vigiliam festi Beate Marie Augusti primo venturi in civitate Vici. Sine questione et dilacione *et cetera*. Restituam omnis missiones *et cetera*. Super quibus *et cetera*. Et ut de his vobis cauciis sit dono vobis fideiussorem venerabilem Anthonium de Villa, mercatorem civem Vici presentem. Qui, mecum et sine me *et cetera*. Et dictus fideiussor acceptans et renuncians *et cetera*. Promisit teneri in predictis. Et pro his obligans utque naturam insolitum *et cetera*. Renuncians beneficio novarum constitutionum *et cetera*. Et omnibus spaciis *et cetera*. Et omnibus feciis *et cetera*. Et omnibus guidatico *et cetera*. Et omni firme iuris *et cetera*. Et proprio foro *et cetera*. Et submitimus et cetera iuramus *et cetera*.

Testes: discretus Petrus Folchs, clericus beneficiatus Sedis, et Gabriel Prat, parator Vicensis.

12

1509, agost, 22, Vic

Vicenç Ermengol, brodador de Barcelona, contracta la realització de la capa de Pere Sauleda, canonge de la seu de Vic. El 25 d'octubre de 1510 es cancel·la el contracte i es fan els darrers pagaments.

AEV, ACF-3332A, Bernat Prat, notari, f. 459r, 459v i 499r.

Ed.: M. Mirambell Abancó, *L'ofici de brodar a la Catalunya del segle XVI...* (en premsa).

En nom de Déu.

Sobre la capa de or e de seda fahedora per lo honorable mossèn Pere Sauleda, canonge de la Seu de Vich, a mossènyer Sant Pere e a la sglésia de Vich per rahó del seu canonicat.

Entre lo dit mossèn Pere Sauleda, de part una, e lo venerable en Vicens Ermangol, brodador de Barchinona, de part altre, són estats fets, inhits, concordats, fermats e jurats los capítols següents.

Primo, lo dit Vicens Ermangol promet fer e acabar la dita capa de vellut vert brodada, axí gran e de cru bon vellut e brodadura com és la capa que ha feta en dita sglésia lo magnífich mossèn Sabastià Sala, canonge de la dita Seu, e axí gornida e folrada com és aquella. E que en dita capa metrà una fresadura, la qual per lo dit Vicens Ermangol és estada portada e feta e mostrada al dit mossèn Pere Sauleda. En la qual ha en lo colar Déu lo pare ab una creu e ab un pom en la mà. E a la part dreta és brodat mossènyer sant Pere ab les claus, e après sant Thomàs, e après sant Barthomeu. E a la part squerra és brodat sant Pau ab lo libre en la una mà e ab la spasa ab la punta per aval, e après sant Andreu ab la creu al coll, e après sant Sabastià an un arch en la mà e en l'altre dues fletxes, e tots los tabernacles de seda. E en la capilla Nostra Dona ab lo Ihesús al bras. E en la trava o pont de dita capa brodarà tres saules. E la dita capa promet donar acabada lo dit Vicens Ermangol d'equí a sis mesos primer venidors e aportar aquella dins la ciutat de Vich. E lliurarà aquella al dit honorable capítol per lo dit mossèn Pere Sauleda.

Ítem, lo dit mossèn Sauleda promet donar e pagar al dit Vicens Ermangol per fer e acabar dita capa, e per lo vellut, e or, e seda, e folradura, e totes coses necessàries a compliment e acabament de dita capa vuytante-sinch lliures barchinoneses pagadores en aquesta manera: ara de present onze lliures e tot lo que's trobarà que lo dit mossèn Pere Sauleda haurà mès e deposit en la caixa de les capes. E tot lo restant a compliment de les dites vuytante-sinch lliures en continent com per lo dit Vicens Ermangol dita capa serà aportada dins la ciutat de Vich bona e acabada, e rebuda e acceptada per lo dit honorable capítol e dit mossèn Sauleda, e vista primer e regoneguda per dues personas expertes si serà acabada complidament com és la capa del dit mossèn Sabastià Sala.

E totes les dites coses prometen e juren les dites parts, la una a la altre e endessemps attendre e complir, tenir e servir, e contra aquelles o alguna de aquelles no fer o venir per qualsevol manera, raó, títol o causa. Obligant-ne la una a la altre e endessemps tots e sengles béns e drets llurs, mobles e immobles, haguts e havedors, ab totes clàusules y renunciacions necessàries. E lo dit Vicens Ermangol, per major caució e seguretat de dites coses, ne dóna per fermanses lo venerable n'Anthoni Vila, mercader, e Damià Costa, spacer, e quascú d'ells a cabal e per lo tot.

E volen les dites parts que dels presents capítols y de quascú de aquells sien fetes e liurades a dites parts tants trasllats o cartes com per dites parts o per la una de aquelles ne seran demenades per lo notari de aquells, substància en res no mudada.

Die mercurii xxii mensis augusti, anno a Nativitate Domini millesimo dviij^o.

Presentibus testibus: Anthonio Reynalt, causidico, et Joanne Jutglar, paratore Vicensi.

Ffuerunt firmata et iurata predicta capitula et omnia et singula in eis contenta per dictos honorabilem Petrum Sauleda et Vincencium Armangol qui promiserunt et iurarunt *et cetera* obligaverunt. Et etiam dictus Vincencius Ermangol pro maiori tuicione et securitate omnium predictorum dedit in fideiussores honorabilem Anthonium de Vila, mercatorem, et Damianum Costa, apothecarium, cives Vicensenses et utrumque eorum insolitum qui cum ipso et sine teneatur in predictis. Et dicti fideiussores presentes et acceptantes et renunciantes promiserunt teneri in predictis.

Presentibus testibus: venerabili Jacobo Çalom, presbitero, rectore Sancti Genesii de Teradello, et Joanne Clemente Ferreres, mercatore Vicensi.

Et ipsa eadem die presentibus testibus venerabili Jacobo Çalom, presbitero, rectore ecclesie Sancti Genesii de Teradello et Joanne Clemente Ferreres, mercatore, cive Vicensi, dictus Vincencius Ermangol confiteor et recognosco honorabilis dictis Joanni de Podiolo, archidiacono, Bertrando de Monterotundo, precentori, Sabastiano Sala, Honofrio de Sancto Martino, Petro Vivet, Baltesari Prat, Micaeli Gaspari Vall, Jacobo de Rovirola tanquod canonico et tanque vicario domini Vicensi episcopo, Jacobo Casademunt, Ffrancisco Vivet, Jacobo Sellers, Petro Puigventós, Baltesari Fontarnau, Petro Sala, Joanni Coll et Ffrancisco de Vallo, capitulantibus in domo capituli congregatis quod teneo pro ipsis in comanda triginta octo libras et quindecim solidos quas et quos ab ipsis habuerunt in presentia notarii et testium infrascriptorum cum faciendi et fabricandi quandam capam cericam quam honorabile Petrus Sauleda, canonicus, proposuit facere et dare beato Petro et ecclesie Vicense modis et formis in capitulacione inter ipsum et dictum honorabilem Petrum Sauleda inhita contentis. Et ideo renunciando promisit fabricare dictam capam et illam traderi dicto honorabile capitulo huic ad sex menses sine questione et dilacione

et cetera. Restituet omnes missiones *et cetera.* Super quibus *et cetera.* Et ut dicta capa facienda et aportanda caucionis sit, dedit in fideiussores venerabilem Anthonium de Villa, mercatorem, et Damianum Costa, apotecarium, cives Vicensenses et eorum utrumque insolitum qui acceptarunt et renunciaverunt *et cetera.* Promiserunt teneri in predictis *et cetera.* Et pro his obligaverunt quibus eorum insolitu et pro toto. Renunciaverunt beneficio novarum constitutionum.

Et ipsa eadem die et pro dictis testis dictus Vincencius Ermangol fecit et firmavit dictis fideiussoribus instrumenti indemnitis largo modo *et cetera.*

Postmodum vero die veneris xxv mensis octobris, anno a Nativitate Domini M^o D decimus.

Presentibus testibus Laurencio Torrent, presbitero beneficiato Sedis, et Honofrio Gorombau, clerico, et Gabriele Prat, scriptore Vicense, honorabili domini de Capitulo convocati intra domum capituli in qua firmit honorabili Joannes de Podiolo, archidiaconus, Bertrandus de Monterotundo, precentor, Petrus Vivet, Baltasar Prat, Micael Gaspar Vall, Jacobus Rovirola, Carolus Gilabert, Petrus Sauleda, Ffranciscus Vivet, Jacobus Selles, Petrus Puigventos, Petrus Sala, Joannes Coll, Ffranciscus Litago et de Vallo, canonici, ffererunt apocam dicto Vincencio Ermangol, broditori, habuisse et recepissee dictam capam quam dictus Petrus Sauleda fecit facere beato Petro et ecclesia Vicense mandantis cancellari comandam per dictum Ermangol factam de dictis xxxviii libris, xv solidis.

Item, dictis die et anno, et presentibus testibus Gabriele Prat et Salvio Beuló, scriptoribus, dictus Vincencius Ermangol fecit apocam dicto Petro Sauleda de xxxv libris ad complementum precii dicte cape.

13

[1517, desembre, 23, [Vic]

Gabriel Maduixer, brodador, cobra 45 lliures barceloneses, 10 sous i 9 diners per la reparació de nou capes.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes* II, s.f.

Ítem, a xxiii de desembre MD y deset foren donades ha mestre Gabriel Maduixer, brodador, quoranta-sinch lliures, deu sous y nou diners li eran degudes per la fayssó de reparar nou capes y algunes coses havia bestretes per lo mester de dita obre, a par per àpocha rebuda per mossèn Franch dit die e any predits.

14

[1517, desembre, 23, Vic]

Mossèn Jaume Caçador cobra un ducat que li quedava pendent de la bestreta feta als brodadors que havien reparat nou capes per a la seu de Vic, a més de cinc sous per una tovallola de combregar.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Ítem, posam pagàrem al magnífich mossèn Jacme Cassador, de una part, hun ducat restava, trobàrem havia pagat més del que se havia comptat de la bestreta se feu ab los brodadors per reparació de las nou capes susditas.

E més, sinch sous per la tovalola dels combreguàs.

Per tot: i lliura, viii sous.

Recepi ego, dictus Cassador, dictam quantitatem manu propria.

15

1518, novembre, II, [Vic]

Gabriel Maduixer, brodador, rep dues tasses d'argent i quaranta lliures barceloneses per una capa de vellut blau amb carxofes.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

A XI de noembre de 1518.

De voluntat del desús dit honorable mossèn Karles Gillabert, canonge, foren restituïdas les duas desús ditas tasses de argent, las quals foren donadas de voluntat a mestra Gabriel Maduxer, brodedor, y promès avant a dit Maduxer.

De voluntat de dit mossèn Gillabert li foren donadas las quaranta lliuras, dich xxxx lliures, desús scrytas per ell deposadas.

E aquellas ditas xxxx y duas tasses de argent li són stadas restituïdas y paguadas per los honorables mossèn Francesch Vivet, Johan Coll, Jacme Domènech, canonges clavers, e açò per quant dit mossèn Karles Gillabert lo mateix dia ha purtada y liurada huna capa de vallut blau sembrada de carxofes ab fres de or al gloriós mossèn Sant Pere de la present Seu.

Per sò, fem ací la present memòria.

Jo, dejús dit Maduxer, confés que de voluntat del dessús dit mossèn Carles Gilabert, canonge, y per la raó desús dita e rebudas las desús ditas duas taces d'argent y las desús ditas quaranta lliuras de contants.

Escrit de mà mia, dia e any desús dit.

16

1518, novembre, 17, [Vic]

Bernardí Busquets, mercader, cobra per brocat, vellut i or per fer els vestiments del bisbe Tormo que estan realitzant els brodadors Benet Guasch i Gabriel Maduixer.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Ed.: M. Mirambell Abancó, *L'ofici de brodar a la Catalunya del segle XVI...* (en premsa).

Ítem, ha XVII de noembre, any MDXVIII foren donats ha mossèn Bernardí Busquets ha compliment del broquat trenta-huna liura, tretza sous, quatre diners. E més, per dues canes, quatre palms valut vert per obs dels parament de las dalmàticas de la capela quinza liures a par, per àpoca en poder de mossèn Franch.

Die e any susdits.

Ítem, lo mateix die foren donats ha mossèn Bernardí Busquets per Banet Guasch e Gabriel Madoixer, brodadors, per obs de comprar or per obs de obrar la susdita capella trenta ducats, dich xxxvi lliures, pagades a par per àpoca en poder de mossèn Franch lo mateix die e any.

17

15[20], agost, 22, [Vic]

Bernardí Busquets, mercader, rep 12 ducats que havia pagat als brodadors que fan els vestiments del bisbe Tormo.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Ítem, a XXII de agost MD[25] foren donats ha mossèn Busquets dotza ducats havia pagats als brodadors per bestreta dels cordons y flocadura dels vestiments de brocat.

Jo, Bernadí Busquets, he rebuts los dits dotsa duchats per samblant candidat donní alls brodedós. Dia, any demontdits.

18

1520, agost, 26, [Vic]

Gabriel Maduixer, brodador de Barcelona, cobra 140 lliures barceloneses pels fresos i paraments dels vestiments de brocat del bisbe Tormo.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Ed.: M. Mirambell Abancó, *L'ofici de brodar a la Catalunya del segle XVI...* (en premsa).

Ítem, a XXVI de agost MDXX foren donats ha mestre Guabriel Maduxer, brodador, en paga porrata dels fresos y paraments dels vestiments de brocat cent-quoranta lliures proceydes de la capela del senyor bisbe Tormo, de la qual quantitat tenim àpoca en poder de mossèn

Francesc, notari, dit die e any, ensemps ab 1 lliures, viii sous havian rebudes habans, segons atrás stà continuat.

19

1520, octubre, 13, [Vic]

Gabriel Maduixer, brodador de Barcelona, cobra 52 lliures barceloneses i 9 sous pel tern del bisbe Tormo.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Ed.: M. Mirambell Abancó, *L'ofici de brodar a la Catalunya del segle XVI...* (en premsa).

Ítem, a xiii de octubre, any MDXX, foren tretes de la present caixa sinconta-dues lliuras, nou sous, dich iii lliures, viii sous, per compliment de la capela de brocat ha fet fer lo senyor bisbe Tormo y capítol, e pagades ha mestre Guabriel Maduxer, brodador de Barchinona, en aquesta forma: xxv lliures ha compliment dels ccc florins havia dat lo dit senyor bisbe, que dóna per el mossèn Bernat de Busquets. E xxv lliuras lo honorable mossèn Baltezar Fontarnau, canonge e comuner, en paga de las xxxv lliuras que lo capítol ne havia tretes per certes necessitats proceydes de la mesada o pabordies agost, setembre y octubre, e de la terra abril, maig y juny; juliol, agost, setembre. E lo restant a compliment de dita caixa apar per àpocha en poder de mossèn Salvi Beuló lo desús dit die e any.

E més, lo mateix die de voluntat del dit honorable capítol al dit mestre Maduxer per stres sis ducats, dich vi lliures.

Yo, Gabriel Maduxer, atorch aver rebudas las damunt ditas de mà mia, dia e any sobredits.

20

1529, gener, 22, [Vic]

Benet Guasch, brodador, cobra 39 lliures barceloneses per un fres d'or de la capa de mossèn Gabriel Cogolls.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

De lo[26] desús dit mossèn Guabriel Cogolls, que de ça voluntat y de l'honorable capítol, avem donat al mestra Benet Guasch, brodedor, per hun fres d'or avent per obs de huna capa per dit Cogolls fahedora a mossèn Sant Pere, lo qual fres és en lo present capítol per preu de xxxviii^o lliures. Fet a xxii de gener de l'any present de MDXXVIII.

Yo, Benet Guasch, brodador, atorch aver rebut de un fres de capa xxxviii lliures, dich fet de ma mia dia e any demunt.

21

1530, desembre, 12, [Vic]

Benet Guasch, brodador de Barcelona, cobra 10 ducats d'or per dues mantes per combregar i per un cobertor per a l'altar major de la seu de Vic.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Ítem, posam en despesa que ha XII de desembre de l'any MDXXX donàrem al magnífich mossèn Johan Coma, mercader, ciutadà de Vich, deu ducats d'or per obs de dues mantes per combregar y per hun cubertor per lo altar major, los quals ha de donar a Benet Gasch, prodador[27] de Barcelona.

E rebut jo, Johan Coma, dits deu ducats de mà mia. Dia y any demunt dit.

22

1531, març, 5, [Vic]

Benet Guasch, brodador de Barcelona, cobra 19 lliures barceloneses, 4 sous i 3 diners per dues capes de combregar i altres robes.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Ítem, posam en despesa que a v de març de MDXXXI donàrem a mestre Benet Guasch, brodador de Barchinona, XVIII, IIII sous, III diners, e són a compliment de XXXVIII lliures qui són per despesa de las dues capes de combregar, tant per lo cost dels velluts, per tot VI lliures, II sous, XVII diners, com per VIII ducats de or indicats per lo honorable senyor bisbe, ço és VI ducats per les mans e seda de la capa carmesí, e tres ducats per la de violat. E ayxí mateyx per las floquedures de dites capes III lliures, IIII sous. E no manco per la cuberte de cuyro de l'altar major VI lliures, X sous, III diners. Més, per despesa de sinch capes de tela negra III lliures, IIII sous e dues lanternes de ferro per obs de combregar. Dich ac XVIII lliures, IIII sous, III diners.

Yo, Benet Guasch, fas scrit que e rebuda la demunt cantitat nomenada, e perquè vuy contas la present de mà mia, dia e any demunt nomenats.

23

1531, desembre, 28, [Vic]

Benet Guasch, brodador de Barcelona, cobra 57 lliures barceloneses i 10 sous per la capa de mossèn Collell, monjo major.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Ítem, posam en despesa que a XXVIII de desembre de MDXXXII donàrem a mossèn Collell, monjo major, LVII lliures, X sous, les quals donàrem per ell magnífich mossèn Jacme Domènech, canonge, procurador de mestre Benet Guasch, brodador de Barchinona, com costa de la potestat en poder de Pere Giner, notari de Barchinona, a XV de desembre de scrit, e són per obs de la capa de vellut negra ha liurada dit Collell a l'honorable capítol

per lo gloriós Sant Pere, com costa per la àpocha en poder de Pere Prat, notari, a xxviii de desembre de lo any m^{dxviii} dit.

24

1532, desembre, 16, Vic

Benet Guasch, brodador de Barcelona, cobra 45 lliures barceloneses per una casulla i dues dalmàtiques per al monestir de la Mare de Déu del Carme de Vic.

AEV, ACF-1016, Salvi Beuló, notari episcopal, any 1532, f. 74r i 74v.

Sit omnibus notum quod nos conventus monasterii beate Marie de Monte Carmeli civitatis Vicensis ad sonum campanelle ut moris est intra refectorum dicti monasterii convocati et congregati ad quamquidem convocationem et congregationem venimus et presentes sumus nos frater Jacobus Marconall, prior, frater Joannes Monserrat et frater Joannes Jofre, conventuales dicti monasterii conventuantes conventumque dicti monasterii facientes, celebrantes et representantes.

Gratis et de certa sciencia confitemur et recognoscimus vobis honorabile Ffrancisco Vall, civi Vicensi, procurator confratrie Immaculate Conceptionis Beatissime Virginis Marie dicti monasterii presenti, quod de voluntate nostra dedistis, solvistis et tradidistis honorabile Benedicto Guasch, brodatori civi Barcinone, quadraginta quinque libras barcinonenses, videlicet quadraginta libras quas ego dictus prior sibi dare et solvere promisi pro faciendo quedam vestimenta de vellut blau, videlicet casullam et duas dalmaticas, ad opus dicti monasterii prout in quadam capitulacionem inter dictum priorem ex una et dictum Benedictum Guasch parte ex altera inhita et firmata in posse notarii infrascripti die sexta mensis marcii, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo tricesimo primo latius continetur. Et quinque libras per ceda ha mesa en fer les flocadures, cordons, flochs y botons ad opus dictorum vestimentorum.

Et ideo renunciantes exceptioni rei ita non esse et sic in veritate non consistere et dolo malo accionique in factum et omni alii iuri his obivanti iuramus rei testimonium, ffacimus vobis de predictis quadraginta quinque libris per vos de voluntate nostra dicto Benedicto Guasch precii de causa exolutis presentem apocam et recognitionem.

Actum est hoc Vici, intus refectorium dicti monasterii, die sextadecima mensis decembris, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo tricesimo secundo.

Sig(*signe*)naturam fratris Jacobi Marconall, prioris, fratris Joannis Monserrat et fratris Joannis Jofre, conventualium dicti monasterii more et loco solitis convocatoris et congregatoris conventuantium conventumque dicti monasterii faciendum celebrantium et representantium predictorum. Qui hech laudamus, concedemus et firmamus.

Testes huius rei sunt: Petrus Madir, faber, et Anthonius Serra, bracerius cives Vicenses.

25

1541, novembre, 2, Barcelona

Benet Guasch, brodador de Barcelona, fill d'Andreu Guasch, pagès de la vila de la Selva del Camp de Tarragona, i de Clareta, fa testament.

AHBC, manual notarial 150, Pere Janer, anys 1531-1541, s.f.

Die mercurii II mensis novembris, anno a Nativitate Domini M^o D^o XXXXI°.

In Dei nomine ego, Benedictus Guasch, brodator auri et cirici civis Barchinone, filius Andreu Guasch, agricole ville de La Selva Campii Terrachone, et domine Clarete, eius uxor, defunctorum, licet aliquali indisposicione persone mee sum dententus in meo tamen bono et pleno censu, mente sana et integra memoria cum firma loquela existeris meum volendo de bonis meis disponens, facio et ordino testamentum, eligens manumissores et huius mei testamenti executores honorabiles Petrum Moreta, draperium, Latzerum Rossell, apotecarium, cives barchinonenses, dominam Angelam, uxor meam, et Anthonium Johannem Papiol, brodatorem auri et cirici, nepotem meum sive nebot, quos ut gratius possunt deprecor eiusque plenam dono et confero potestatem quod si me mori contigerit autemque oliud faciam seu ordinem testamentum ipsi compleant et exequant hanc meam ultimam voluntatem prout inferius scriptum invenerint seu etiam ordinatum. Et si forsan omnes dicti quatuor manumissores mei hiis exequendas et complendis voluint aut non possiunt interesse saltem volo et iubeo quod tres, duo vel unus eorum in alius seu aliorum absentia vel defectu ea compleant et exequant sive compleat et exequatur.

Primum et ante omnia volo et mando quod omnia debita que ego debeam ratione obitus mei solvans omne solitu injurie ad quarum restitutionem ego teneat restituans breviter, simpliciter et de plano prout tamen corpora debita rationeque injurie probari poterint vel hostendi per testes vel instrumenta aut alia quelibet legitima documenta.

Sepulturam vero corporis mei fieri volo in cimiterio ecclesie Beate Marie de Mari Barchinone in carnerio confratrie Beate Marie et Sancte Crucis payerorum Barchinone, quam sepulturam et eius solemnias fieri volo noticie dictorum meorum manumissorum.

Recipio autem michi de bonis meis pro anima mea et sepultura ac funerariis corpori meo fendis aliis piis causis subscriptis solvendis viginti libris barchinonensis, volens et ordinans quod dicti manumissoris mihi faciant celebrati pro anima mea in illa ecclesia ubi eis placuint illas triginta tres missas que dicimus de Sancto Amatore pro quarum caritate volo dari triginta tres solidos.

Item, dimitto dicte ecclesie Beate Marie de Mari undecum parrochianus sive parrochianatus viginti solidos.

Item, dimitto operi dicte ecclesie amore Dei alios viginti solidos.

Item, dimitto hospitali Sancte Crucis Barchinone amore Dei decem solidos.

Item, dimitto cuilibet dictorum manumissorum meorum onere manumissorie quinque solidos facta vero sepultura mea missis tercie die et capud anni et solutis legatis predictis totum id quod de dictis viginti libris impererit detur et distribuatur amore Dei pro anima mea in missis pro anima mea celebrandis in dicta ecclesia beate Marie de Mari.

Preterea laudo et approbo dicte domine Angele, uxor mee, dotem suam et sponsaliciu suum que dot est centum viginti libras barchinonenses quas ab ea confiteor integriter habuisse et recepisce. Et dimitto sibi omnes camisas tam lane quod lini adoptis sue persone factas et omnes manichas sive manilles et anulos auri fior factas et factos de quibus omnibus possit facere suas voluntates. Et neque dimitto sibi de bonis meis propriis pro suis voluntatibus facienda quinquaginta libras barchinonenses.

Item, dimitto dicto Anthonio Joanni Papiol, nepoti et manumissori meo, ad suas voluntates facienda quinquaginta libras barchinonenses.

Omnia vero alia bona mea mobilia et immobilia et iura mea universa quecumque sunt et etiam ubicumque dimitto et concedo dicte domine Angele, uxor mee, de vita sua naturali cum instituens ipsam dominam Angelam, uxorem meam, de dicta eius vita cum michi heredem universalem. Et si forte dicta uxor mea die obitus mei non vixit vel vixit et michi heres non erit vel erit et decesserit quocumque licis causibus et quolibet eorum substituo sibi et michi heredem instituo universalem dictum Anthonium Joannem Papiol, nepotem meum sive nabot, et eo inmortuo eius heredes seu successores ad omnes suas voluntates inde libere faciendas.

Preterea revoco, casso et anullo et prevocatis cassis et nullis hereditati volo quoddam testamentum per me factum inposse discreti Johannis Jeronimi Canyelles, notari, et quoddam aliud testamentum per me factum inposse discreti Johannis Martini, notari Barchinone, et omnia et quecumque alia testaments, codicilles et alias quaslibet ultimas voluntates per me hactenus factos, factas et facta inposse quorumcumque notariorum existant posito quod in eis seu eorum aliquo essent aliqua verba derogatoria de quibus in hoc presenti meo testamento necuno fieri hereditate expressa quam ipsorum et ipsarum me omnia penitet et volo ac mando hanc meam ultimam voluntatem omnibus aliis plenissime prevaleri.

Item, pono hic ad memoriam quod ego teneo in tabula civitatis Barchinone depositas in compoto meo centum libras barchinonenses.

Hec est autem ultimam voluntas mea quam volo et iubeo valere iure testamenti que si non valet aut valere non poterit iure testamenti soltem volo quod valeat et valere possit iure codicillorum vel nuncupationi aut alterius cuiuslibet ultime voluntatis prout melius de iure valere poterit et tenere de qua mea testamentaria ordinacione fieri volo et iubeo tot originalia testamenta quot inde per heredes legatarios et manumissores meos predictos aut alios quorum intersit fieri requirantur per notarium infrascriptum.

Actum est hoc Barchinone secunda die mensis novembris, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo primo.

Signum Bernardini Guasch, testatoris predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes rogati huius rei sunt: Franciscus Rocha, sutor, et Johannes March, minor dies corderius, cives Barchinone.

Noverint universi quod die martis computata vicesima quarta mensis januarii, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo secundo, fuit publicatum testamentum Bernardini Guasch, quondam brodatorio auri et cirici civis Barchinone

26

1543, abril, 7, Barcelona

Antoni Joan Papiol, brodador de Barcelona, fill de Miquel Papiol de la Selva del Camp de Tarragona, i de Claretà, fa testament.

AHBC, manual notarial 151, Pere Janer, anys 1541-1549, s.f.

Die sabbati vii mensis aprilis, anno a Nativitate Domini M^o D^o xxxxiij^o.

En nom de Déu sia. Amén.

Jo, Anthoni Johan Papiol, brodador d'or y de ceda, ciutedà de Barcelona, fill d'en Miquel Papiol de la vila de La Selva del Camp de Tarragona e de la dona Claretà, muller sua, defuncts, jatsia detengut de malaltia de la qual tem morir, stant emperò en mon bon y plen seny e ferma paraula, fas e ordon mon testament, elegint marmessors e de aquest meu darrer testament executors mestre Pere Oriol e Miquel Lunell, payers ciutedans de Barcelona, los quals axí com més cament puch, prech y a ells do y consent plena potestat que si a mi convindrà morir ans que fasse o ordone altre testament ells complesquen e exesquesquen aquesta mia darrera voluntat segons devall trobaran scrit e ordenat, e si per fet de ventura endosos los dits marmessors meus no volran o no poran entrevenir almenys

vull e man que l'altre d'ells en aquelles coses complidores e exequidores en absència o defalliment de l'altre ho puga exequir e complir.

Primerament e ans que totas cosas vull e man que tots los deutes, torts e injúries los quals lo dia de mon òbit yo deuré, sien pagats y totes les injúries a la restitució de les quals yo sia tengut, sien restituïdes de mos béns breument, simplement, sumàriament y de pla segons emperò que'ls tals deutes y injúries se puguén provar o mostrar per testimonis, cartes o altres legítimes proves.

La sepultura emperò del meu cors, vull sia feta en lo cementiri de la sglésia de Sancta Maria de la Mar de Barcelona, en lo vas de la confraria de Sancta Maria y Sancta Creu dels payers de Barcelona. La qual sepultura vull sia feta a coneguda dels dits marmessors meus.

Prench me emperò a mi de béns meus per la mia ànima y sepultura y per funeràries al meu cors fahedores ^{xii} lliures barceloneses, volent e ordenant que los dits marmessors meus fassen celebrar per la mia ànima aquelles ^{xxxiii} misses que's diuen de Sanct Amador per caritat de les quals sien donats ⁱ lliura ^{xiii} sous.

Ítem, leix a l'hospital de Sancta Creu de Barcelona ^v sous.

Ítem, a la dita sglésia de Sancta Maria de la Mar per dret de parroquianatge tres solidos.

Ítem, leix a cascun dels dits marmessors meus per càrrech de marmesseria sinch solidos, ffeta la mia sepultura, misses del tercer dia y lo cap d'any y pagats los legats sobredits, tot co que restarà de dites ^{xii} lliures sia donat y distribuït en misses per la mia ànima celebradores en la dita sglésia de Sancta Maria de la Mar.

Ítem, confesse y regonesch a la dita Magdalena Ribera, muller mia, son dot e spoli, la qual dot és cent xixanta lliures barceloneses, les quals confesse de ella íntegrament haver agudas e rebudas, segons appar per àpocha li'n tinch feta.

E vull li sien restituïdes totes les robes que en ma casa ha aportadas, e li sien pagats tots sos drets segons forma dels capítols matrimonials fets entre ella e mi. Tots los altres emperò béns meus mobles e immobles e drets meus universals qualsevulla sien e hont se vulla e a mi's pertanguen ho's pertanyaran ara o en sdevenidor per qualsevol títol, rahó o causa, leix e atorch a n'en Benet Papiol, de edat de dotze anys o circa, fill com a mi y a la dona Àngela, quondam primera muller mia, instituhint-lo dit Benet Papiol, fill meu, a mi hereu universal.

E si per fet de ventura lo dit Benet Papiol, fill meu, lo dia de mon òbit no viurà o viurà e a mi hereu no serà ho u serà e morrà en pupilar edat o après quant que quant sens infants o infants mascles o fembres de legítim e carnal matrimoni engendrat o engendrats, en

los dits cassos e cascú de aquells substituhesch a ell, e a mi hereva universal instituesch la dona Claretta, germana mia e muller d'en Jonot Garau, perayre de Vila-rodona, si viurà e sinó viurà a son hereu universal successor a totes ses voluntats fahedores.

Més havant, assigna en tudors e en son cars curadors de la persona e béns del dit fill meu lo venerable mossèn Pau Vila, apothecari ciutedà de Barcelona, cunyat meu, e lo dit Joanot Garau, perayre de Vila-rodona, e l'altre d'ells en absència e defalliment de l'altre qui lo dit fill meu y los béns de aquell regesquen, procuren, administren e defensen tots profits a ell sercant e tots damnatges per llur poder squivant segons que de bons tudors e curadors se pertany, y de ells yo molt confie e açò fins a tant lo dit fill meu sia de edat complida de vint anys.

E pos a memòria que jo stich en companyia ab Àngel Garcia, brodador, y tot lo que's fa axí en ma casa com en la sua va a mitges, talment que cascú té a contribuir en lo guany y en la pèrdua egualment segons en nostres llibres està contingut. E és nos degut per lo capítol de la Seu d'Urgell cent trenta-quatre lliures de fahena haven feta per dit capítol y la tenen, la qual quantitat nos tenim partir a mitges.

Ítem, deu lo discret en Barthomeu Mensa, notari, per préstech graciós dos ducats d'or.

Ítem, deu Baldiri, criat de l'abat Cassador, per préstech dos ducats d'or.

Ítem, dech al dit Miquel Lunell per préstech graciós m'a fet dos ducats d'or.

Ítem, dech al dit Pere Oriol per préstech m'a fet dos ducats d'or.

E aquesta és la mia darrera voluntat, la qual vull vàlega per dret de testament, la qual sinó valrà, valer no porà per dret de testament, almenys vull que vàlega o valer puga per dret de codicil o nuncupatiu o altra qualsevol darrera voluntat segons millor de dret valer porà e tenir. De la qual mia testamentària ordinació vull ne sien fets tants originals testaments, clàusules e transllats quants per los hereus, marmessors, legataris meus demunt dits o altres de qui serà interès ne seran demanats e o ne requerran ésser fets per lo notari dejús scrit.

Actum est Barcinone septima die mensis aprilis, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragesimo tercio.

Signum Antonii Joannis Papiol, testatoris predicti, qui hec laudo et firmo.

Testes rogati huius rei sunt: Michael Lunell, payerius, Angelus Maduxer y Garcia, brodator auri et cirici, cives, et Antonius Mateus, payerius habitator Barcinone.

Noverint universi quod die lune computata nona mensis aprilis, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quadragésimo tercio fuit publicatum huiusmodi testamentum de voluntate et ad instam dictorum manumissorum.

27

1546, febrer, 6, [Vic]

Mestre Pedro, brodador, cobra tres lliures per adobar la capa de mossèn Campamar.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Ítem, posam en despesa que a vi de febrer 1546 pagàrem a mestre Pedro, brodador, tres liures per mans del canonge Sala, tressorer, y són per adobar la capa blanca de mossèn Campamar dit.

He rebut jo, dit Sala, les dites iii lliures per dita rahó. De mà mia, dit dia he any.

28

1546, maig, 7, [Vic]

Mestre Antoni, brodador, cobra 4 ducats per adobar i reparar la capa de Fonolleda.

AEV, ACV, Armari 34/2, Tresoreria, *Llibre de les capes II*, s.f.

Ítem, posam en despesa que ha vii de mag 1546 donàrem a mestre Anthoni, lo brodador, quatre ducats, dich iiij lliures, xvi sous per lo adobar y reparar la capa de Fonolleda. Los quals per ell donàrem a mossèn Miquel Navarro, sacristà. Dich iiij lliures, xvi sous.

Jo, dit Navarro, confés aver rebuda dita candidat per dita reó. Fet de mia,[28] dia y any demunt dit.

29

1556, setembre, 15, [Barcelona]

Joan Ferrer, tapisser de Barcelona, i Joan Àngel Babau, donzell de Barcelona, contracten la realització d'un reboster.

AHPB, manual 398/2, Lluís Rufet, anys 1556-1557, f. 57r.

Die martis xv mensis septembris, anno a Nativitate Domini MDLVI.

Per respecte de les coses devall scrites per y entre lo magnífic senyor mossèn Joan Àngel Babau, donzell en Barcelona domiciliat, de una part, y mestre Joan Ferrer, tapisser ciutadà de dita ciutat, de la part altra, són estats, concordats, fermats e jurats los pactes següents.

Primerament, és estat pactat y concordat entre dites parts que lo dit Joan Ferrer hage e sia tingut y obligat fer, acabar y lliurar al dit mossèn Babau d'essí per tot lo mes de no-

hembre primer vinent un reboster de tal forma, stofa y mostra, llargària y amplària, com són quatre rebosters que lo dit mossèn Babau té en sa casa, en los quals són les armes de Vilafranca, ço és que sie conforme an aquells, exceptat que lo dit reboster que farà lo dit mestre Joan Ferrer tingue les armes de Vilafranca y de Babau.

Ítem, és pactat e concordat entre dites parts que lo dit mossèn Babau hage e sia tingut donar y pagar al dit Joan Ferrer, tapiscer, per lo preu de dit reboster deu lliures barceloneses en aquesta manera: ço és sis lliures lo die present e les restants quatre lliures en continent que lo dit reboster serà acabat sens dilació ni excepció alguna.

Ítem, és pactat entre dites parts que lo dit Joan Ferrer haja y sie tingut y obligat a folrar lo dit reboster de la tela que dit mossèn Babau li donarà, la qual tela haja de comprar y pagar lo dit mossèn Babau de sos dinés y no del dit Joan Ferrer.

Ideo nos dicte partes *et cetera*.

Fiat cum promissione restituendi missiones, obligationes bonorum et iuramento.

Testes: Franciscus Mathabous et Michael Ferriol, scriptores Barcinone.

30

[1557], juny, 26, [Vic]

Joan Ferrer, brodador, cobra 12 lliures barceloneses i 2 sous per reparar la capa d'en Pujol.

AEV, ACV, Armari 34/3, Tresoreria, *Llibre de les capes III*, anys 1546-1657, s.f.

A xxvi de juny.

Donàrem a mestre Joan Ferrer, brodador, per reparar un tros de la capa de Pujol de brocat vermel, per xxii jornals: vii lliures, xiiii sous; per tres onses de or: iii lliures, xiiii sous; y per ceda: xiiii sous. Per tot: xii lliures, ii sous.

Jo, Joan Ferrer, otorc haber rebut ditas xii libras y dos sueldos. De my mano día y año de suzo dicho.

31

1557, agost, 8, [Vic]

Joan Ferrer, brodador, cobra 13 lliures barceloneses i 18 sous per reparar un fres de la capa d'en Boada.

AEV, ACV, Armari 34/3, Tresoreria, *Llibre de les capes III*, anys 1546-1657, s.f.

A viii da agost 1557.

Donàrem a mestre Joan Ferrer, brogador, per reparar un fres de la capa de Buada de brocat vermell, per xxiii jornals: viiii lliures, iiii sous; y lo restant per dues onses y mija de or y ceda de diverses colós: iiii lliures, xiiii sous. Per tot: xiii lliures, xviii sous.

Jo, Johan Ferrer, he rebuda dita quantitat.

32

[1557], octubre, 6, [Vic]

Joan Ferrer, brogador, cobra 6 lliures barceloneses i 10 sous per un fres d'una capa verda.

AEV, ACV, Armari 34/3, Tresoreria, *Llibre de les capes* III, anys 1546-1657, s.f.

Dit dia vi de octubre de dit.

Donàrem al dit brogador a compliment de dit fres de una capa verde dels caps: vi lliures, x sous.

Jo, Johan Ferrer, brogador, he rebut ditas vi lliuras.

33

1557, novembre, 27, [Vic]

Joan Ferrer, brogador, cobra 5 lliures barceloneses per un fres d'una capa verda.

AEV, ACV, Armari 34/3, Tresoreria, *Llibre de les capes* III, anys 1546-1657, s.f.

Més, a 27 de noembre 1557 donàrem al brogador per la altra capa verda dels caps, per lo fres de dita capa: sinc liures.

Jo, Johan Ferrer, he rebut dites v liures.

34

1557, desembre, 9, Vic

Joan Ferrer, brogador de Barcelona, contracta el fres i els paraments de dues dalmàtiques a Joan Sala, canonge de la seu de Vic.

AEV, ACF- 3345, Salvi Beuló, notari, s.f.

Ed.: M. Mirambell Abancó, *L'ofici de brodar a la Catalunya del segle XVI...* (en premsa).

En nom de Déu.

Sobre lo fres de la casulla y paraments de dues dacmàtiques fahedores per mestre Joan Ferrer, brogador, ciutedà de Barcelona per ops dels vestiments de tela de or fa fer lo revert mossèn Joan Sala, canonge de la sglésia de Vich per ops de dita sglésia.

Entre lo dit mossèn Joan Sala, de una part, e lo dit mestre Joan Ferrer, de part altre, és stada feta, inhida, concordada, fermada e jurada la concòrdia y capitulació següent.

E primerament, lo dit mestre Joan Ferrer promet fer lo fres per ops de dita casulla ab sinch capelles o encasaments, ço és dues en lo devant e tres en lo detràs de dita casulla, de or matisat, ab lo or espès segons stà lo capilló de la capa nova de mossèn Joan Prat, quondam canonge. E en quiscú de dites sinch capelles o encasaments, ço és en lo detràs farà la ymage de la Mare de Déu senyora nostra y de sanct Pere apòstol y de sanct Joan evangelista. E en lo devant farà la ymage de sanct Andreu apòstol y de sanct Joan baptista. Lo qual fres, ab dits tres encasaments y tres ymages en lo detràs, ha de tenir ab los retotxos set palms y mig de larch o cerca. E en lo devant, ab dits dos encasaments y dites dues ymages y ab la ubertura, la qual ha de fer conforme al fres de la casulla de brocat, ha de ésser tant larch com lo detràs. E tot lo predit ha de fer de molt bon or fi y de molt bona ceda. Lo qual fres ha de tenir, axí en lo devant com en lo detràs, hun palm y hun quart de ample compresa la retotxa conforme a una mostra ha donada dit brodador en què és la ymage de sanct Andreu.

E més, lo dit mestre Joan Ferrer promet fer los paraments de les dites dues dalmàtiques, los quals seran de velut carmesí, ab uns entors per les vores de ample de més de un quart, brodats de fil de or fi segons y conforme a una mostra lli donarà lo dit mossèn Sala. Y en lo mig farà hun rotlo ab unes fulles en quatre parts de dit rotle per afavorir y ornar dits paraments ab lo senyal de Sala dins dit rotle.

E més, lo dit mestre Joan Ferrer promet fer en les mànegues de les dites dalmàtiques, les quals seran de vellut carmesí, uns ramatges o romanos de fil de or. E en les franges de dites dalmàtiques unes manadetes de flors o de spigues, tot de fil de or, ab hun cordonet de fil de or per les vores. E en los collars de dites dalmàtiques farà una brodadura a modo de una frange petita per los entorns de dits collars.

E totes les coses dessús dites, totes y sengles, promet fer lo dit mestre Joan Ferrer de ses pròpies mans y no de altri, de bon or fi y de bona y fina ceda, y les ymages ab tot compliment, com se pertany, bones y acabades a totes ses pròpies despeses y aquelles donar y lliurar al dit mossèn Sala dins la present ciutat de Vich, d'essí a la vigília de Tots Sancts primer vinent.

Ítem lo dit mossèn Sala promet donar y pagar al dit mestre Joan Ferrer per fer lo dit fres y paraments, y per totes y sengles altres coses demunt especificades, y per lo or y ceda y altres coses necessàries, y per sos treballs y mans, cent y deu lliures barceloneses. Les quals lli promet donar, lliurar y pagar en aquesta manera, ço és en lo comensament de fer lo dit fres vint-y-sinch fins après que haurà feta la una part del fres. E altres vint-y-sinch fins acabat dit fres. E los restants a compliment de dits cent y deu lliures acabada tota la demunt dita obra com dalt és dit y lliurada al dit mossèn Sala.

E les coses demunt dites, totes y sengles, convenen y en bona fe prometen les dites parts, ço és la una a l'altre y endessemps y ab pena de cent lliures barchinoneses que de bon grat se imposen attendre y complir, tenir y observar. De la qual pena, en cars fos comesa, sia guanyada per la meytat a la part obedient y per l'altra meytat a la cort distringent. E la qual pena comesa, o no pagada, o no, o graciosament remesa, volen les dites parts ésser tengudes y obligades en fer y complir totes y sengles coses per elles e quiscuna d'elles, la una a l'altre y endessemps promeses. E per açò, attendre y complir, tenir y observar, ne obliguen les dites parts, ço és la una a l'altre y endessemps y a la cort per la pena, tots y sengles béns y drets llurs, mobles e immobles, haguts y per haver, ab totes clàusules y renunciacions necessàries y ab jurament.

Die nona mensis decembris, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo quinquagesimo septimo.

Presentibus testibus: magnificis dominis Francisco Vall, legum doctore, et Gaspare Vall, canonicis ecclesie Vicensis, et Joanne Beuló, notario cive Vicensis.

Ffuerunt firmata et jurata predicta capitula et omnia et singula in eisdem contenta prout ad utrumque ipsorum pertinet per dictos dominum Joannem Sala, ex una, et Joannem Ferrer, parte ex altera, et promiserunt *et cetera*. Sub obligatione *et cetera*. Renunciaverunt *et cetera*.

35

1561, gener, 13, Vic

Joan Ferrer, brodador habitant a Vic, contracta el fres, el capelló i vint-i-cinc alzines brodades per a la capa processional de Gabriel Alzines, canonge de la seu de Vic, per setanta lliures barceloneses que acaba de cobrar el 14 de juliol del mateix any.

AEV, ACF- 3346, Salvi Beuló, notari, anys 1561-1565, *Capítols matrimonials*, f. 5r i 5v.

En nom de Déu.

Sobre la capa processional de vellut blau scur fahedora per mestre Joan Ferrer, brodador habitant dies ha en la present ciutat de Vich.

Entre lo dit mestre Joan Ferrer, de una part, e lo reverent mossèn Gabriel Alzines, canonge de la sglésia de Vich, de part altre, són stats fets, inhits, concordats, fermats e jurats los capítols següents.

E primerament, lo dit mestre Joan Ferrer convé y en bona fe promet fer lo fres per ops dita capa de la largària de la capa de mossèn Joan Cogolls, y de amplària de hun palm y quart, de la matexa trassa de hun fres qui és stat mostrat per dit mestre Joan al dit mossèn

Alzines, al romano, y en lo pontet de dita capa farà dues alsines. E en quiscuna part de dit fres farà tres ymages, ço és aquelles que dit mossèn Alzines lli dirà y nomenarà, y alt en lo de sobre la capilla farà la ymage de Déu lo pare. E la capilla de dita capa farà conforme a la trassa qui és stada donada per dit mestre Joan al dit mossèn Alzines sota escrita de mà de dit mossèn Alzines, ab les ymages, en la una part, de Madona ab lo Jesús y sanct Josef, y en l'altre part, de sancta Anna y Joachim, y en lo peu farà hun scut ab dues alzines. E més, promet fer vint-y-sinch alzines brodades de or sembrades per tota la dita capa conforme a la alzina de la trassa feta per dit mestre Joan sota escrita de mà de dit mossèn Alzines. Dites vint-y-sinch alzines cosirà y assentarà a dita capa com se pertany. E lo dit fres y capilla farà de bon or fi y de bona y fina ceda conforme al fres que per dit mestre Joan és stat mostrat al dit mossèn Alzines, com dalt és dit. E tot lo dit fres y caperó, e les dites vint-y-cinh alzines farà a totes ses pròpies despeses, com dalt és dit, y aquelles acabarà d'essí a la festa de sanct Pere apòstol primer vinent.

Ítem, lo dit mossèn Gabriel Alzines promet donar y pagar al dit mestre Joan Ferrer per fer lo dit fres, capilla y vint-y-sinch alzines, tant per lo necessari, axí de or com de ceda, y per les mans, setanta lliures barchinoneses, les quals lli promet donar y pagar acabada dita capa ab compliment, com se pertany.

Ítem, lo dit mossèn Alzines promet donar tot lo vellut y tela necessaris per ops de dita capa. E dit mestre Joan hage donar les vetes necessàries per dita capa e cusir aquelles en dita capa.

Ítem, és concordat entre dites parts que lo dit mossèn Alzines no sie obligat pagar dites setanta lliures que primer no sie regoneguda dita capa per mestre Jaume Bergadà, sastre, per venir si haurà fet dit fres y capilla y alzines y altres coses com dalt.

E les coses demunt dites, totes y sengles, convenen.

Die XIII mensis Januarii, anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo primo.

Presentibus testibus: venerabile Jacobo Joanne Prat, Jacobo Stanyol, beneficiatis, Petro Castanyer, presbiteris, honorabili Jacobo Bergadà, sastre, et Jacme Beuló, notario Vicensis.

Ffuerunt firmata et iurata predicta capitula et ominia et singula in eisdem contenta per dictos dominos Gabrielem Alzines, ex una, et Joannem Ferrer, parte ex altera, promiserunt *et cetera*. Sub obligatione *et cetera*. Renunciando *et cetera*.

A XIII de juliol any demunt dit.

Presentis testimonis los venerables mossèn Jaume Joan Prat, prevere beneficiat en la sglésia de Vich, y mossèn Gabriel Bruger, prevere de Vich, lo dit mestre Joan Ferrer, brodador, confessà y regonegué al demunt dit reverent mossèn Gabriel Alzines que en lo modo deval scrit lli ha donades les demunt dites setanta lliures barchinoneses. Les quals, ab la demunt escrita capitulació, lli havie promeses donar y pagar per fer lo fres, capilla y vint-y-sinch alzines de dita capa. Lo modo de la paga és stada tal que de aquell ha rebudes per mans dels tresorers de dita sglésia de comptants trenta lliures, e deu lliures que dies ha lli donà dit mossèn Alzines de comptants, e les restants trenta lliures a compliment de dites lxx lliures lli ha donades lo die present de comptants en presència de mi, notari, y dels testimonis dalt dits. E més, lli ha donades quatre lliures[29] algunes alzines ha fetas en dita capa, més avant vint-y-sinch. E, com ferma àpoca de rebuda, vol que qualsevol albarans lli hagi fets de ditas quantitas o part de aquelles sien compreses ab la present àpoca.

36

1572, juny, 21, [Barcelona]

Elisabet Fuster, vídua del brodador barceloní Joan Fuster, contracta als jurats de la vila de Santa Maria de Piera dues capes de domàs blanc.

AHPB, manual 457/29, Pere Sabata, anys 1571-1579, f. 89-90.

Die sabbati xxi mensis iunie, anno a Nativitate Domini MDLXXII.

Sobre les coses devall scrítes per y entre la senyora Elisabet Fustera, viuda, muller que fou de Joan Fuster, quondam brodador ciutadà de Barcelona, de una part, y los senyers en Andreu Ferriol, texidor de llana, Pere Matoses, candeler, y Miquel Rosselló, boter, y Joan Orpí, parayre, jurats l'any present de la vila de la Verge Maria de Piera del bisbat de Barcelona, de la part altra, són estats fets, fermats, pactats, jurats y concordats los capítols, pactes y avinença següents.

Primerament, la dita senyora Elisabet Fustera convé y en bona fe promet als dits Andreu Ferriol, present, y Pere Matoses, y Miquel Rosselló, y Joan Orpí, jurats demunt dits, absents, y al notari devall scrit per ells, present, acceptant y stipulant que de ací al die de la festa de la Purificació de la Mare Déu que's en febrer primer vinent, los farà y fer promet dues capes de domàs blanch, bones a punt obrades y acabades conforme dues capes de brocadillo vert de la parrochial sglésia de Sancta Maria de la Mar de la present ciutat ab las mateixes frises y en les dites capilles, so és en la una Sanct Joan Batista conforme és la capilla de una de ditas capas y en la altra la Assumpció de Nostra Senyora ab los dotse apòstols conforme una que fa per la vila de Granollés, entès que los campers y entorns sien de or y las vetas de las capillas y entorns han de ésser de veta napoletana.

Ítem, los dits Andreu Ferriol, Pere Matoses, Miquel Rosselló y Joan Orpí, jurats demunt dits, convenen y en bona fe prometen a la dita senyora Elisabet Fustera que per les mans,

bestretes y altres despeses de dites capes li donaran y pagaran, y donar y pagar prometen vuitanta-dues lliures moneda barcelonesa, les quals li donaran y pagaran, y donar y pagar prometen en lo modo següent: és a saber, de present dotse lliures y les restants setanta lliures compliment de dites vuitanta-dues lliures en continent ferà dites dues capes y acabades y posades a punt per portar-se-les ne a Piera.

Ítem, és pactat y concordat entre dites parts que los dits Andreu Ferriol, Pere Matoses, Miquel Rosselló y Joan Orpí, jurats demunt dits, sien tinguts y obligats en donar a dita senyora Fustera tot lo domàs y folrradura serà mester per la fàbrica de dites dues capes.

Ítem, és pactat y concordat entre dites parts que dita senyora Fustera sie tinguda y obligada en posar y donar en la fàbrica de dites dues capes lo setí, seda y altres coses seran mester per dites capes y pagar les mans de tallar dites capas y lo que més avant farà a tallar per la fàbrica de dites dues capes acceptó fet lo domàs y folrradures seran mester, lo qual domàs y folrradures hagen de dar com dalt és dit los dits jurats.

E les dites coses totes y sengles.

Pena est 1 libras.

Finalment *et cetera*.

Testes firmarunt dictis Elisabet Fuster et Andreas Trullols jurati predicti qui firmarunt et jurarunt Barchinone dicta die sunt: honorabilis Michael Llobet, mercator civis Barchinone, et venerabilis Joannes Rosselló, presbitero beneficiatus in opido de Piera, et Joannes Andreu, scriptor Barchinone habitator.

Testes firmarunt dictorum Petri Matoses, Michaelis Rocelló et Joannes Orpí predicti qui firmarunt et jurarunt in oppido de Piera die primo mensis iulii anno predicto sunt: Monserratus Rosselló et Petrus Texidor, paratores pannorum lane dicte ville de Piera, et discretus Joannes Texidor, notarius dicte ville qui in his vice et nomine meis notario infrascripto intervenit.

Sigles

ACV: Arxiu Capítular de Vic

ACF: Arxiu de la Cúria Fumada

AEV: Arxiu Episcopal de Vic

AHBC: Arxiu Històric de la Biblioteca de Catalunya

AHPB: Arxiu Històric de Protocols de Barcelona

NOTES

*Director

Escola Superior de Conservació i Restauració
de Béns Culturals de Catalunya

C/ Aiguablava, 109-113

08033 Barcelona

mmirambell@uoc.edu

[1] L'any 1918 Mn. Gudiol publicà una monografia sobre indumentària religiosa i una breu història de la tapisseria catalana en tres entregues, vegeu J. Gudiol i Cunill, *La indumentària religiosa*, Vic, 1918 i J. Gudiol i Cunill, «Per la història de la tapisseria a Catalunya». *La Veu de Catalunya*, 21/1/1918, 11/2/1918 i 4/3/1918, pàgines artístiques 418, 421 i 424.

[2] Vegeu, per exemple, J. Gudiol i Cunill, *Vich y su Museo Episcopal*, Barcelona, 1923. Cal assenyalar, tanmateix, que molts dels objectes tèxtils del Museu Episcopal de Vic formen part del fons antic de la institució des de la seva fundació, per la qual cosa ja figuren en el primer catàleg de la institució (vegeu *Catálogo del Museo Arqueológico-Artístico Episcopal de Vich*, Vic, 1893).

[3] Cal destacar, sobretot, J. Gudiol i Cunill, *Nocions d'arqueologia sagrada catalana*, II, Vic, 1933, p. 551-555, on publicà abundants referències documentals de diversos brodadors cinccentistes catalans.

[4] A. Duran i Sanpere, *Barcelona i la seva historia, II: La societat i l'organització del treball*, Barcelona, 1973, p. 311-353. Això no obstant cal indicar que la primera part del capítol dedicat als tapissos és una nova versió ampliada d'un article publicat l'any 1924 a la *Revista de Catalunya* amb el títol «De com començaren a fabricar-se belles tapisseries a Barcelona».

[5] Santiago Alcolea Gil, «Tejidos, Bordados y Encajes»,

Artes Decorativas en la España Cristiana (siglos XI-XIX), Madrid, 1975, p. 349-408.

[6] M. Á. González Mena, «Bordados, pasamanerías y encajes», a: A. Bonet Correa (coord.), *Historia de las Artes Aplicadas e Industriales en España*, Madrid, 1982, p. 389-422. D'altra banda, cal assenyalar que el llibre també compta amb un capítol sobre teles, catifes i tapissos redactat per Cristina Partearroyo.

[7] J. Garriga Riera (amb la col·laboració de M. Carbonell), *L'època del Renaixement. S. XVI* (Història de l'Art Català, IV), Barcelona, 1986, p. 156-159. Cal assenyalar que, dins de la mateixa col·lecció i quant al brodat català gòtic, també es pot trobar una visió de síntesi a N. De Dalmases, A. José i Pitarch, *L'art gòtic. S. XIV-XV* (Història de l'Art Català, III), Barcelona, 1984, p. 240-242.

[8] *El Renaixement a Catalunya: l'Art*, Barcelona, 1986, p. 95-98.

[9] Vegeu *Thesaurus. L'art als Bisbats de Catalunya. 1000/1800*, Barcelona, 1985, p. 257-260.

[10] Vegeu els estudis realitzats per Mn. Josep Martí Aixalà, Isabel Companys, Núria Montardit i Rosa M. Martín i Ros a *Millenium. Història i Art de l'Església Catalana*, Barcelona, 1989, p. 400-403 i 462-467.

[11] R. M. Martín i Ros, «Indumentària», *Disseny. Vestit. Moneda i Medalles* (Art de Catalunya. Ars Cataloniae), Barcelona, 1997, p. 148-246.

[12] M. Á. González Mena, «Bordado y encaje eruditos», *Las artes decorativas en España (tomo II)* (Summa Artis. Historia General del Arte, XLV), Madrid, 1999, p. 81-130. En aquest mateix volum cal destacar els estudis de Rosa M. Martín i Ros sobre teixits, de Concha

Herrero Carretero sobre tapissos i d'Alberto Bartolomé Arraiza i Cristina Partearroyo sobre catifes.

[13] *Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003, p. 229-230.

[14] *Vegeu Arts de l'objecte* (L'art gòtic a Catalunya), Barcelona, 2008, p. 380-383, 392-399 i 426-427. També cal assenyalar la incorporació d'un estudi introductori sobre els tapissos catalans gòtics a càrrec de Rosa M. Martín i Ros, així com de petites monografies de les peces més destacades conservades a càrrec de la mateixa autora i de Jacobo Vidal Franquet [vegeu *Arts de l'objecte* (L'art gòtic a Catalunya), Barcelona, 2008, p. 400-407].

[15] Serveixi a tall d'exemple: C. Masdeu, L. Morata, «Tapís que representa una escena cortesana», *Md'A. Museu d'Art Girona. Butlletí*, 70, 2008, p. 3-7.

[16] E. C. Girbal, «Tapicerías de la Catedral», *Revista de Gerona*, XII, 1888, p. 1-10; P. Batlle Huguet, *Los tapices de la catedral primada de Tarragona*, Tarragona, 1946; C. Berlabé, «Els tapissos de la catedral de Lleida», *Lambard. Estudis d'Art Medieval*, XVIII, 2006, p. 57-68.

[17] Sobre les categories laborals dels oficis, vegeu G. Domènech i Casadevall, *Els oficis de la construcció a Girona. 1419-1833. Ofici i confraria. Mestres de cases, picapedrers, fusters i escultors a Girona*, Girona, 2001, p. 80-102; M. Arranz Herrero, *La menestralia de Barcelona al segle XVIII. Els gremis de la construcció*, Barcelona, 2001; M. Mirambell Abancó, «Artistes i artesans altafullencs setcentistes», *Estudis Altafullencs*, 30, 2006, p. 47-92.

[18] Vegeu J. Iglésies, *El fogatge de 1497*, 2 vols., Barcelona, 1992.

[19] Per a més informació sobre aquest apartat, vegeu M. Mirambell Abancó, «L'ofici de brodar a la Catalunya del segle XVI. Els brodats en la indumentària litúrgica de la seu de Vic». *CEHA. XVII Congrés Nacional d'His-*

tòria de l'Art. Actes, Barcelona (en premsa) i també M. Mirambell Abancó, «L'ofici de brodar a la Catalunya del segle XVI. Els brodats en la indumentària litúrgica de la seu de Vic». *CEHA. XVII Congrés Nacional d'Història de l'Art. Pre-Actes*, Barcelona, 2008, p. 340-342.

[20] Vegeu M. Mirambell Abancó, *La pintura del segle XVI a Vic i el taller dels Gascó*, Vic, 2002, p. 324-327 (document 13), p. 389-390 (document 68) i p. 405-406 (document 80).

[21] Aquesta capa fou restaurada uns anys més tard, concretament el 7 de maig de 1546, per Antoni Capell (vegeu document 28).

[22] Aquesta capa fou reparada quaranta-cinc anys més tard pel brodador Pedro Ladrón Maldonado (vegeu document 27).

[23] Els contractes foren publicats per E. C. Girbal, «Tapicerías de la Catedral», *Revista de Gerona*, XII, 1888, p. 1-10.

[24] Es tracta, segurament, d'una reparació feta a la capa pluvial del tern del canonge Bernat Despujol, del qual es conserven dues casulles, tres manípuls, dos sobrecolls i dues estoles al Museu Episcopal de Vic, tot i que s'ha perdut la capa. El tern fou ofert a la seu de Vic l'any 1391 pel canonge Despujol i va patir una important reparació al segle XVII (*Museu Episcopal de Vic. Guia de les col·leccions*, Vic, 2003, p. 231).

[25] Md per MDXX.

[26] [De lo] lectura probable.

[27] prodador per brodador.

[28] Falta mà.

[29] Falta per.